National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
DEC 6

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 88 (2531) XXVII aastakäik — Teisipäeval, 28. novembril 1978 — Tuesday, November 28, 1978 — Üksiknumbri hind 40 centi

Antikommunistlik protesti-demonstratsioon New Yorgis

Pressikonverentsil tutvustati viie rahva resolutsiooni

Pühapäeval, 26. nov. toimus viie rahvuse kommunismivastane demonstratsioon New Yorgis. Osavõtjaid oli rohkesti, arvestatakse, et koguarvus üle 5000. Need oli peamiselt ukrainlased, kes olid ka demonstratsiooni peamised korraldajad. Neil toimus eelmisel nädalal New Yorgis Kolmas Ülemaailmne Ukraina kongress, mille puhuks oli kohale sõitnud palju ukrainlasi, nende hulgas eriti palju noori, skaute ja gaide. Nii korraldatud demonstratsioon kujunes nende kongressi suurepäraseks lõpusündmuseks.

Kogunemine toimus 52. tänava ja 7. avenue nurgal, kust kolonn liikus 67. tänava ja Lexingtoni ave. nurgale. Kolonni ees olid viie rahva lipud. Ka rongkäigu keskel oli lippe, keskpaiku koos 6 eesti lippu, mida kandsid Vabadusvõitlejate Liidu liikmed. Eestlasi arvestataksse rongkäigus olnud olevat 50—100 ringis.

Vene esinduse ette oli politsei asetanud tõkked, oli kolmekordne politseitõke ja ratsapolitsei.

Miiting peeti tänava vastapoolel, kus hoogsa kõne pidas S. Kudirka, kuna üheks osavõtjaks oli kindral P. Grigorenko.

Üheks aktiks oli N. Liidu lipu põletamine. Demonstrantidel oli kähmlust politseiga, paar said vigastada ja oli ka arreteerimisi.

Seda kirjeldati ka ajakirjanduses ja televisioonis. Juba nädala keskel, möödunud kolmapäeval toimus pressikonverents LRO Kirikute keskuse ruumis, millest ligi 100 ajakirjanduse esindajat osa võtsid, peamiselt etniliste lehtede juurest. Neile anti ülevaade resolutsioonist, mida taheti LRO-le üle anda, aga mida vastu ei võetud. Samal päeval oli vastuvõtt ka LRO USA missioonis, kus anti seletust USA LRO delegatsiooni ja saadikute koja liikmele Edward Mezvinskyle.

Eesti Vabadussõjast osavõtjad Vabadusristi kavalerid ja sõjaveteranid Eesti Majas peetud Vabadussõja alguse 60. aastapäeva aktusel. Pildil esimeses reas vasakult J. Tammkõrv, P. Kass, A. Tomander, esimees A. Kala, B. Leeman ja J. Konze; seisavad A. Vaher, J. Naar, A. Kask, A. Nüüd, A. Rätsep, E. Uduste, K. Kilu. Foto: J. Kreilis

Eestlane uppus Simcoe järvel

Pühapäeval uppus Simcoe järvel Orillia lähedal kalastades 64-aastane Artemi Kelemit, kui ta oma paadist välja kukkus. Kadunu on pärit Ridala kihelkonnast.

Eestlased pole ajalooliselt tundmatu rahvas

Tähistati Eesti Vabadussõja alguse 60. aastapäeva

Möödunud laupäeval toimus Eesti Vabadussõja alguse 60. aastapäeva koosviibimine Eesti Maja keskmises saalis üle saja osavõtjaskonnaga, kes märkisid seda uuemas Eesti ajaloos nii murrangulist päeva uute truudustubatustega kodumaale.

Koosviibimise avas Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees A. Kala, märkides et 60 aastat tagasi, 28. novembril algas Eesti Vabadussõda Narva lähistel. Sellega algas uus peatükk Eesti ajaloos, võitlus Eesti Vabariigi eest, mis veel praegugi kestab. Eesti Vabadussõda on heroilisim leheküljs Eesti ajaloos, sest sellega tõusis Eesti rahvas ajaloo hämarusest heledasse päikesepaistesse, täieõigusliku ja võrdse liikmena teiste vabade rahvaste perre.

Ta jätkas, nimetades et T. E. V. Ü., olles eesti sõjameeste traditsioonide kandjaks on oma liikmete arvult ja löögivõimelt tugevam ja üksmeelsem kui kunagi varem, tähistades Vabadussõja alguse päeva mitte ainult päevana, mil sõda algas, vaid see päev on kujunenud ka nagu Eesti armee päevaks,

kus Vabadussõja kangelaste kõrval meenutatakse ka kõiki neid, kes iidseist aegadest alates eestlaste ajaloolistel lahinguväljadel on võidelnud Eesti vabaduse eest.

Ent Vabadussõjas võitlejaile on see eriliseks aupäevaks, sel puhul austame neid, kes tulid sõjast koju võitjaina ja tõid vabaduse. Ühingu liikmete peres on neid paari tosina ümber, kuid Torontos on neid veelgi rohkem. Koosviibimisest osavõtjad austavad eesotsas Vabadusristi kavaleridega kõiki Vabadussõjast osavõtnuid.

Eesti organiseeritud sõjameeste ranged seisukohad on sageli küsimusi tekitanud. Kuid senikaua kui Eesti Vabariik on rahvusvahelise ja riigiõiguse normide järele suurte ja vägevate riikide poolt iseseisva riigina tunnustatud, niikaua kuni siin riigis, USA-s ja mujal on veel Eesti Vabariigi esindajaid, on need Eesti sõjamehed, kes on andnud oma sõdurivande Eesti Vabariigile, Eesti Vabariigi juriidilise õigusjärgluse füüsilised kandjad ja kaitsjad. Eesti sõduri vandetõotuse tekstis märgitakse muuseas: Mina tõotan ustavaks jääda Eesti demokraatlikule Vabariigile... igal ajal valmis olles lahingus langenud kaaslaste eeskujul riigi kasuks oma elu ohverdama. Need ei ole mitte ainult paljad sõnad, vaid siinviibivad Vabadussõjast osavõtnud ja viimasest sõjast osavõtnud on lahinguväljadel oma mehetegudega neid vandesõnu kinnitanud.

Ta puudutas ka kaasaegseid küsimusi, öeldes, et sõjamehed tahavad sõbralikult koos töötada kõigiga, kuid nende eelmärgitud sõdurivanne, Sõajmeeste Kongressi ja Rahvuskongressi otsused ei luba soosida neid, kes on ulatanud käe vaenlasele ja kes on valmis seda tegema.

Oleme praegu paremas olukorras kui 60 aastat tagasi.

Eestlased ei ole praegu enam ajaloota tundmatu rahvas, sest meil on Eesti riik ja eesti kultuur, mida siis ei olnud praegusel kujul. Eesti ja Balti riikide iseseisvuse küsimus on maailmapoliitilisel areenil veel akuutne probleem.

Oma ajatus võitluses Eesti Vabariigi eest peame pidama vastu niikaua kui saab. Vajame Vabadussõja vaimu rohkem kui kunagi varem, sest meid ähvardab venestamine kodumaal ja ümberrahvustumine väljaspool. Meil on kaks suurt liitlast: meie poolel on õigus ja suur Jumal.

Kõnele järgnes Eesti Vabadussõjast osavõtnute dekoreerimine valge liile rinda kinnitamisega. Järgnevalt sopran Silvia Preem laulis kolm laulu, klaveril saatis G. Iital. Vabadussõjast osavõtnuile ja koosviibijaile tõi tervitusi E. V. aupeakonsul I. Heinsoo ja aktusekõne pidas Ottawa Võitlejate Ühingu esimees R. Piirvee, kes kõneles Eesti Vabadussõjast, andes sellest rohkete andmetega väga asjalikult ülevaatliku pildi. (Toome kokkuvõtte kõnest oma ajalehe tühes järgmises numbris).

Koosviibimise aktuse osa lõppes ühislauluga „Eestimaa, mu isamaa". Sellele järgnes seltskondlik osa, mis kestis kesköönini.

Guajaanas vabasurma läinute arv tõusis 912-le

Hirmuäratavaid tõendeid usulahu enesemõrvamisest

GEORGETOWN, Guajaana — Guajaana džunglis asunud ameerika ususekti People's Temple vabasurma läinute arv on viimastel päevadel tõusnud. Kui alul arvati, et ainult 400 ringis on hukatuid ja vabasurma läinuid ning ülejäänud on põgenenud ümbruse džunglisse, siis nüüd on selgunud, et surnute all oli veel teine kord lapsi ja inimesi, kes esimesel lugemisel olid jäänud tähelepanemata. Kokku on leitud 912 surnut. Hukkunud on kõik toodud Ameerika Ühendriikidesse, mis läks riigile maksma ligemale 9 miljonit dollarit.

Nüüd on tunnistajate tõendusel selgunud, et imikud ja väiksed lapsed olid esimesed, kes mürgitati. Nad viidi džungi keskel oleva väljaku laua juurde, kus end prohvetiks kuulutanud Jim Jones vaatas pealt, kõrgemale asetatud „troonilt", kui surmav tsüaniid pandi pritsiga laste kurkudesse. Kui lapsed olid mürgitatud oli esimeseks täiskasvanuks noor naine, kes kandis umbes poolteistaastast last käsivarrel. Talle anti mürgiannus, ta läks väljaku keskele, istus maha ja suri. Kuigi varem oli keskuses korraldatud selletaolisi „harjutusi", siis nüüd hakkasid inimesed oksendama, vaht tuli huultele, paljud hakkasid nutma. Kui rahvas sattus paanikasse, karjus Jones oma tugitoolist läbi valjuhääldaja: „Te peate väärikalt surema!" Inimesed hoidsid üksteisest kinni, kuid relvastatud valvurid käisid ringi ja jälgisid, et keegi ei pääseks põgenema.

Laste nutt ja surm viis nende vanemad hüsteerikasse. Naist, kes keeldus mürki suhu võtmast, nimetati reeturiks.

Mõnele keeldujale anti vägivaldselt mürki, kuigi naine esimene kord selle välja süilitas, sunniti teda uuesti võtma kuni ta sai surmava annuse.

Ühe tunnistaja tõendusel Jones, keskuse vaimne juht, kutsus rahva kokku rituaalseks massiliseks vabasurmaks pärast seda kui Kalifornia Kongressi saadik Leo Ryan ja mitu teist olid surmatud, kuna nad katsusid pettunud usulahu liikmeid Ameerikasse tagasi viia. Jones oli nende kohta öelnud, et need ärahüppajad ei jõua kunagi Ühendriikidesse. Kui püssimehed jõudsid lennurajalt tagasi oma tapmisi raporteerima, ütles Jones, et nüüd ei ole enam midagi muud teha kui endid surmata. Jones oli andnud massilisel surmamiseks käsu,

kartes, et kui mõned saavad loa nende ühiskonnast lahkumiseks, võiksid ka teiste perekonnaliikmed omastele järele tulla. Sellega Jones aga kaotanuks kontrolli oma ühiskonna üle.

Kui enamus surmati või surmasid end mürgitamisega, siis Jones siiski ei võtnud mürki: teda nähti järgmisel päeval surnuna kuuliauk paremas meelekohas.

Massisurm ei lõpeta usulahu tegevust. San Franciscos üks Jones'i tippabilistest, Jean Brown, ütles, et ta tahab People's Temple tööd edasi viia. Esialgul vist keegi Guajaanas sealsele paigale ei jää, sest 32 džunglist leitud ja 46 kirde Guajaanas asunud sekti liiget on valinud sõidu Ameerika Ühendriikidesse.

Järele on jäänud suuri rahasummasid. Kui laagris alustati massilise mürgitamisega,

andis Maria Katsarias, Jim Jones'i armuke, kahele vennale kolm püssi ja kohvri, et nad selle viiksid Georgetown'i sealsesse N. Liidu saatkonda.

Kohvris oli 500.000 dollarit. Miks see rahasumma just venelastele tuli viia, selle kohta pole veel teateid olemas, nagu on mitu muudki asja saladuse hämarusega varjatud.

N. Liidu uus suur maandumislaev

Seda nähti liikumas Balti merel

SAN FRANCISCO — Ühendriikide mereväe minister W. Graham Claytor Jr. mainib, et venelastel on valminud uus hiiglaslik maandumislaev, mida on nähtud liikumas Balti merel. See on kolm korda suurem kui N. Liidu senised maandumislaevad ning on varustatud ka helikopteritega.

Minister mainis, et igal sellisel laeval on kolm suurt kummist parve, mis on võimelised võtma pardale suure arvu sõdureid ning arendama rannavetes kuni 45-miililist tunnikiirust.

Uus maandumislaev on 509 jala pikkune ning 13.000 tonnine.

Praegu ei ole teada, kui suurel arvul neid laevu on valminud ja kui palju neid on ehitamisel.

Claytor kinnitab, et N. Liidu merelaevastik kasvab kiires tempos, mida ameeriklased ja nende liitlased peaksid tõsiselt arvestama. Samal ajal kui nõukogude laevastikku palavilikuliselt suurendatakse,

on Ühendriikide merelaevastik kahanenud 900-lt laevalt 453 laevale.

Minister ütles, et kuigi ameeriklased tõstavad pidevalt oma sõjalaevade kvaliteeti ja relvastust ei saa üks laev ühel ja samal ajal olla rohkem kui ühes kohas.

OTTAWA — Kanada merejõudude juhataja admiral Andrew Collier kinnitas New Brunswickis, Saint John'is peetud kõnes, et N. Liit, kes juba praegu omab suure merelaevastiku, suurendab oma sõjalaevade arvu pidevalt, mis võib tähendada sõda. Admirali arvates ei ehitata seda laevastikku mitte ainult manöövrite jaoks ja kui venelased leiavad, et paras aeg on lääneriikidele lööki anda, siis teevad nad seda.

Collier leidis, et venelaste rünnak lääneriikidele toob kaasa suure hävitustöö maal ja merel ja lääneriigid peavad leppima suurte kaotustega enne kui nad suudavad asuda vasturünnakule.

Admiral ütles, et kanadalasi ei huvita vene sõjalaevade kasv, kuna nad on rohkem huvitatud sisepoliitilistest ja majanduslikest probleemidest kui võimalikust sõjast.

Washingtonis arvestatakse N. Liidu—Hiina sõda

WASHINGTON — Ühendriikide salaluure juhtivad tegelased on arvamisel, et sõda Venemaa ja Hiina vahel on lähemas tulevikus tõenäoline. Nende kalkulatsioonide kohaselt algab see sõda sellega, et Vietnam tungib kallale Kambozhale. Kuna Kambodzha liitlane on Hiina, siis alustab see omakorda sõda Vietnamiga. Venemaa peab nüüd oma kohuseks oma sõbra Vietnami abistamist ning tungib kallale Hiinale, millega algabki suur sõda kahe kommunistliku hiiglase vahel.

VÄLISMISJONI ÕHTU

2. detsembril 1978. a. Toronto Eesti Baptisti kirikus, 883 Broadview Ave. algusega kell 4 p.l.

MITMESUGUSTE KÄSITÖÖDE, JÕULUDEKORATSIOONIDE ja KÜPSETISTE REALISEERIMINE

Kell 6.30 p.l. kõneleb misjonär dr. ERNST GRIMM, Brasiiliast

TEELAUD — KÕIK KUTSUTUD

T.E.B.K. Välismisjoni toimkond

TEKKK
Baptisti kiriku sõprusruum
883 Broadview Ave.
Esmasp. 4. dets., kl. 7.30 õ.
Dr. Ernst Grimm
Brasiiliast vestleb teemal:
„TOIT JA TERVIS"
KÕIK ON KUTSUTUD

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Jaapan teelahkmel

Kogu maailm on jälginud suure imetlusega Jaapani suuri samme majanduslikul alal pärast Teist maailmasõda. Samuti nagu sõja kaotanud Saksamaa, tõusis Jaapan nii-öelda tuhast ning on praegu majanduslikult maailma tugevamaid riike, kes ujutab kogu maailma üle oma autodega, televisiooni- ja raadioaparaatidega, fotokaameratega ja tekstiilsaadustega.

Välispidiselt võiks konstateerida, et jaapani rahvas võib rahus nautida oma suuri saavutusi, töökuse ning edasipüüdlikkuse vilja, kuid välispidise sileda koore all on jaapanlastel oma suured probleemid ja peavalud. Kahtlemata on Jaapani suur edu majanduslikul alal ning jaapani kvantiteedilt ja kvaliteedilt silmapaistev tööstuskaupade toodang aidanud koondada Jaapanisse suuri kapitale ja rikkusi, kuid see on omakorda kaasa toonud ka terve rea lahendamata küsimusi, mis muutuvad iga päevaga pakilisemaks ning milledele vastuse leidmisega jaapanlased peavad hakkama rutt tama.

Moodsa Jaapani probleemid ei ole mitte ainult välispoliitilised vaid suurel määral ka sisepoliitilised. Jaapani rahvas on teinud oma tööstuse ülesehitamiseks ja maailmaturgude vallutamiseks kahtlemata suuri pingutusi ja läbilõike inimene on elanud võrdlemisi kitsastes oludes ja pisikestes korterites. Kuid nüüd on saabunud aeg, kus rahvas hakkab nõudma ka suuremat tasu oma pingutuste eest. Elamistingimuste parandamisega seoses on tõsiselt üles kerkinud ka õhu ja vete saastamise probleemid, milledele seni rõhku ei ole pandud, kuna majanduselu tiivustamise huvides on valitsus teinud tööstustele suuri soodustusi ning ei ole pidurdanud saastamise eeskirjadega nende laiendamisprotsessi.

Välispoliitiliselt on Jaapan töötanud tihedalt koos Ameerika Ühendriikidega ja ainult viimased kuud on toonud kaasa lähenemise ka Hiinale, mis kulmineerus äsja sõlmitud koostöö- ja sõpruslepingus. Koostöö ameeriklastega on välispidiselt arenenud sujuvalt, kuid viimasel ajal on hakanud mõlema riigi vahelisi suhteid häirima Jaapani suur väliskaubanduse ülejääk Ühendriikide ja Jaapani kaubavahetuses, mis annab käesoleval aastal Jaapanile ligemale 13 miljardi dollari suuruse ülejäägi.

Jaapani suur edumaa Ühendriikide ees kaubanduslikul alal on tegelikult külma sõja pärandus. Ameeriklased kartsid külma sõja päevil, et N. Liit võtab üle Hiina ning vastukaaluks sellele võimalikule sammule pumbati Jaapani majandusellu 1950-nendate ja 1960-nendate aastate kestel ligemale 4 miljardit dollarit, millest suur osa läks ka sõjaliseks abiks. Ühendriikide majanduslik abi ja garantii Jaapani julgeoleku kindlustamiseks võimaldas Jaapanil koondada kogu oma energia majanduslikuks ekspansiooniks, kusjuures suur osa jaapani produktidest valgusid ameeriklaste suureks meelehärmaks Ühendriikide turgudele, tekitades ameerika oma kaupadele teravat konkurentsi. Jaapani kaupade voolamist Ühendriikidesse on katsutud piirata igasuguste võtetega, kuid need ei ole andnud siiski sellisel määral tulemusi, et need rahuldaksid Ühendriikide ärimehi ja tööstureid. Olukord on muutunud niivõrd pinevaks, et Ühendriigid plaanitsevad juba koos Lääne-Euroopa riikidega erikvootide määramist jaapani kaupadele, et piirata nende sissevoolu.

Jaapanlased on hakanud viimasel ajal siiski aru saama, et neil tuleb hakata piirama oma ekspansiooni ning senisest suuremal määral hoolitseda ka oma riigikaitse eest aidates ühtlasi Ühendriikidel tasuda 46.000 ameerika sõduri ülevalpidamise kulusid Jaapanis ja Okinawal. Riigikaitse tõhustamine on seda vajalikum, et Hiinaga sõpruslepingu sõlmimisel kindlustas Jaapan endale küll uusi turgusid ja toormaterjalide varusid, kuid samal ajal muutusid ka tema vahekorrad N. Liiduga teravamaks ning Jaapan peab hakkama paratamatult mõtlema Ühendriikide kaitsvate tiivade varjust välja tulemisele ja oma tugeva sõjaväe soetamisele.

See kõik laseb oletada, et Jaapan läheb vastu uutele ja pinevatele aegadele, mis kõigi eelduste kohaselt mõjutavad kogu rahvusvahelist olukorda.

K. A.

Ebakindel tasakaal.

Eesti ärahüppaja abikaasa pääses N. Liidust

STOKHOLM — N. Liidu ametivõimud on lubanud pärast kolme ja poole aastast lahusolekut ärahüppanud Vladimir Kangase perekonnal ühineda, kui 41-aastane Anna Kangas saabus üllatuseks lennukil Moskvast Stokholmi. Tema 46-aastane abikaasa Vladimir ja nende 16-aastane tütar Leena hüppasid ära, kui nad olid Rootsis tööpuhkusel, mille mees oli saanud tööteenete eest.

Anna Kangas katsus algusest peale saada luba maalt lahkumiseks, aga vastus oli keelduv, kuna ta mees ja tütar olid põgenenud läände. Rootsis V. Kangas avaldas survet N. Liidu ametivõimudele näljastreigiga ja kirjutas palve muuseas ka Leonid Brezhnevile. Paljude tagasilükatud palvete järel N. Liidu passibüroo Ovir teatas siiski sel sügisel, et proua Kangasele antakse tõenäoliselt luba Rootsi pääsemiseks. Nüüd see lubadus ka Rootsis olijate üllatuseks täideti.

Aidake kaasa, et
„VABA EESTLANE"
leviks kõikidesse eesti kodudesse

Soome ohtlikud aastad:

Kommunistidel olid võimalused võimuhaaramiseks

II

Kui sündmused olid alles värskelt meeles, koostasin ülevaate „Soome sisemine julgeolek", mille saatsin oma välisministrile 11. mail 1948. Olen eriti rõõmus, et see raport pole kadunud. See on minu arvates üks tähtsamaid minu Soomes kirjutatud raportidest. Raport oli järgmine:

„Natuke pärast seda kui marssal Stalini kiri president Paasikivile 22. veebruaril 1948 sai üldiselt teatavaks ja kokkulepe venelastega oli üldiseks kõneaineks, levis Soomes hirm võimalikust kommunistide võimuhaaramise võimalusest. Sotsiaaldemokraadid ja parempoolsed ministrid ning parlamendiliikmed mainisid kokkuleppest rääkides, et kommunistid võiksid üritada võimu haaramist mingil viisil sel ajal, mil kokkuleppe küsimus oli peamiseks mureks Soomes.

Valitsus siiski ei käsitanud ametlikult võimuhaaret või mingisugust ülestõusu enne kui valitsuse koosolekul 27. aprillil 1948, millest ka president osa võttis.

Selles hilises ajajärgus oli Soome—N. Liidu sõprus ja abiandmise kokkuleppe ratifitseerimine juba ette otsustatud. Teiselt poolt oli kaitsejõududes valitsenud alarmiolukord mitme nädala kestel. Valvepostid kandsid konepüstoleid püstolite või püsside asemel, presidendilossi peavahtkonna tugevus oli kolmekordistatud, sõjajõududele oli antud käsk valmis olla valitsuse kaitseks kavandatud operatsioonideks sel juhul kui sidevahendid katkeksid. Helsingi politsei oli täiesti alarmivalmis 26. ja 27. aprilli vahelisel ööl. Usaldatavate teadete kohaselt olid president ja kaitsejõudude juhataja kiitnud heaks alarmiolukorra sammud. Enne kui kommunistlik siseminister Leino oli käinud rahukokkuleppe nõupidamistel Moskvas, oli Helsingi politseiülem Gabrielsson jõudnud Liikuva politsei relvad ja laskemoona viia Helsingi Suurkiriku all asetsevasse pommivarjendisse. Sinna pandud relvi valvasid Gabrielssonile alluvad politseiüksused.

Kui minister Leino oli ära, teatati, et Liikuva politsei ülema abi kommunistlik valveohvitser Eero Hautojärvi oli nõudnud Gabrielssonilt Liikuva politsei relvade tagasi andmist.

Politseiülem, kelle auaste ja ametikoht olid kõrgemad, ei täitnud Hautojärvi nõudmist.

Minister Leino, tulnud nõupidamiselt Moskvast tagasi, nõudis et Liikuvale politseile antakse õigus oma relvadele ja laskemoonale. Sellele vastati, et relvad olid hästi kaitstud kohas ülevalt poolt (presidendilt) tulnud käsu kohaselt.

Valitsuse koosolekul 27. aprillil arutleti üsna pikalt sisemise julgeoleku olukorda ja president Paasikivi kohtles siseminister Leinot üsna karmilt. Ta süüdistas Leinot selles, et peaasjalikult Leino tõttu ei usaldanud soome rahvas valitsuse võimet säilitada riigis korda. Et kaotada sellist kartust, nõudis president viiest ministrist valitud komitee moodustamist sisemise julgeoleku eest vastutajaina. Komitee liikmed olid peaminister Mauno Pekkala, siseminister Yrjö Leino, majandusminister Ralf Törngren, põllundusminister Vihtori Vesterinen ja teine majandusminister Onni Hiltunen. On iseloomustav, et komiteesse nimetati ka kommunistlik siseminister. Komitee moodustamine täitis kahte tähtsat eesmärki: 1) kommunistliku siseministri võimu piiramist ja 2) kommunistliku siseministeeriumi vastu tuntava hirmu vähendamist. Juba varem oli valitsuse juures välisasjade komitee, kes oli teatud ministreile nõuandjaks.

Minister Leino kõneles ringhäälingus Soome rahvale samal õhtul.

Ta kasutas oma ministri eesõigust ega tutvustanud enne kõne pidamist seda ühelegi autoriteedile.

Kui president sai kindlaid viiteid sellest, et Leino võiks lisada oma kõnesse kommunistliku partei propagandat „julgeoleku asjadest", määras ta kaitsejõudude juhataja kindral Aarne Sihvo kõnelema sisemisest julgeolekust järgmisel päeval 28. aprilli õhtul.

Presidendi lähedal olevaist allikaist on teatatud saatkonnale, et presidendi poolt heaks kiidetud sisemisesse julgeolekusse puutuvail sammudel ei olnud mingit ühendust võimaliku parempoolsete võimuhaaramisega. Sel põhjusel võidakse oletada, et kõik ettevalmistusplaanid olid tingitud ainult kommunistide mässukatse hirmust. Kuigi kõigi, ettevaatlikkuse saavutamiseks antud määrustega koos viidatakse, mis tahes suunast võimalikele häireile, ei olnud mingit põhjust karta parempoolset, kontrrevolutsioonilist tegevust nende poolt.

Ainult kommunistid rääkisid ja kirjutasid kodanlikust võimu ülevõtmise katsest.

Soome kommunistide vastased grupid on nüüd rahulikud, kuna president näitas oma otsustavust korra pidamisel ja kaitsejõudude juhataja Aarne Sihvo ning Helsingi politseiülem Gabrielsson on kindlad selles, et kaitsejõud ning Helsingi aus politsei toetavad valitsust igal ajal."

Kuigi me USA Helsingi saatkonnas ei olnud valmis nõustuma, et kommunistide edukas mässukatse oleks olnud vältimatu Soomes, uskusime siiski pidevalt, et mässukatse oleks võimalik siis, kui kommunistid võiksid arvata, et olukord oleks neile sobiv.

Leino kommunistlikult politsellt ülemääraste relvade konfiskeerimine ja kaitsejõudude alarmiolukorda panek olid tähtsad ja korda kindustavad sammud, millega vähendati võimuhaaramise katse võimalusi.

Me siiski ei uskunud, et kommunistid oleksid loobunud pürgimast kommunistliku „rahvademokraatia" poole Soomes. Nad suurendasid jätkuvalt oma tugevust ja organiseerisid rakukesi või sõlmi oma positsiooni tugevndamiseks."

Ida-Euroopa riikide saatuse kujunemise kohaselt uskusid ameeriklased tõsiselt, et kommunistide eesmärgiks on ka Soome selliseks „satelliitriigiks" muutmine. Sel põhjusel võtsid ameeriklased Helsingi saatkonnast saadud teateid tõsiselt. Ylitalo isegi uskus, et „siis minus meelest Soome kommunistlik partei, kuigi Soome, oli oma vaimult rohkem venelane kui soomlane".

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Põhja-Ameerika kontinendil sooritavad igasugused komisjonid mitmesuguseid uurimusi sotsiaalsel, majanduslikul ja ühiskondlikul alal ning tulevad sageli avalikkuse ette väga omapäraste avastuste, järelduste ja ettepanekutega. Nagu näiteks need kaks Toronto ülikooli kriminoloogia eksperti, kes uurisid sissemurdmise kuritegusid ja tulid lõpuks järeldusele, et sissemurdmine polegi õieti kuritegu selle sõna tõelises mõttes vaid ainult väike rahuliku iseloomuga eksimus, mille eest tuleks anda kergemaid karistusi.

Need kaks tarka meest, kes sissemurdmise küsimust kaks aastat uurisid ja lõpuks sellele geniaalsele järeldusele tulid, on Irvin Waller ja Norman Okihiro. Nende ettepaneku kohaselt tuleks sissemurdmine kustutada kriminaalseadustiku süütegude nimekirjast ja paigutada see kergemate eksimuste liiki, kuhu ta loomupäraselt kuuluvat.

See on huvitav. Üha rohkemal määral võib märgata sellist tendentsi, et kurjategijatele taotletakse ja ka antakse väiksemaid karistusi. Alles hiljuti oli näiteks Torontos süüalusena kohtu all ühe inglise rock-orkestri kitarrimängija, kelle juurest leiti heroiini. Kohtus esines rocki orkestrant patukahetseja osas ja tema advokaat maalis kohtusaalis haleda pildi mehest, kes võitleb uimastusainete tarvitamise vastu kuid ei saa sellest pahest lahti. Kohus otsustas kitarrimängijat karistada ainult tingimusi, kuna tavaliselt langevad sellise uimastusaine omandajad ja tarvitajad raske karistuse alla. Kohtuniku otsuse kohaselt peab see rock-orkester, kuhu kaebealune kuulub, pimedate heaks andma ka heategeva kontserdi. Sel puhul jääb ainult küsida, miks karistatakse vaeseid pimedaid nii raskelt, et nad pannakse kuulama põrgulärmi serveerivat orkestrit!

Ülikooli uurijate seisukohad on imelikud — keegi murrab teie maja või korteri ukse maha ja viib ära raha ja väärtuslikke esemeid ning see polegi kuritegu, millest maksaks rääkida. Uurijate ettepanekut on juba kommenteerinud Metro Toronto politseiülem Harold Adamson, kes ütles, et ta on täielikult selle vastu kui sissemurrud eemaldatakse kriminaalkuritegude registrist. Politseiülem kinnitas, et Torontos suureneb sissemurdude ja röövimiste arv iga aastaga ning kui ametivõimud järgneksid ülikooli ekspertide nõuannetele, siis tõuseksid sissemurdudega tekitatud kahjud igal aastal mitmekümnele miljonile dollarile.

*

Okupeeritud Eestis tegutseb luteri kiriku piiskop, kuid tema elu ei ole kaugeltki kerge ja kadetsemisväärt. Asja austasid usklikke tagakiusavad parteimehed peapiiskop Edgar Harki Rahvaste Sõpruse ordeniga ning tema ametisse pühitsemise talitusest võtsid osa ka parteitegelased.

Vastutasuks pidi peapiiskop osutama teeneid ka parteile ja Eesti okupatsioonirezhiimile. Need vastuteened selgusid peapiiskopi pressikonverentsil, mille ta andis pärast ametisse õnnistamist. Edgar Hark pidas vajalikuks välisajakirjanikele seletada, et Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku tegevus areneb normaalselt. Kiriku liikmete arv olevat küll väiksemaks jäänud, kuid ära olevat langenud peamiselt formaalsed liikmed, alles olevat jäänud tõsised usklikud. Usklikel olevat kõik võimalused usukommete täitmiseks: jumalateenistused toimuvad regulaarselt, usutalituste korraldamisel ei olevat mingisuguseid takistusi. Kirikud saavat sissetulekuid vabatahtlikest annetusist ega tunne puudust. Pühakodade remontimiseks vajalike ehitusmaterjalide saamisel ei keelavat oma abi ka riiklikud organid.

Kuid peapiiskop tõstis esile ka mõningaid kirikuelu probleeme. Nii andvat tunda pastorite puudus ja vajadus olevat ka Piibli uue väljaande järele. Selle teokssaamiseks olevat aga vaja eelkõige lõpule viia eestikeelse tõlke redigeerimine, mis olevat praegu käsil.

(Järg lhk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

2. ja 3. dets. on valvearstiks dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

9. ja 10. dets. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

Petturpaar USA-st Euroopas

LÜNEBURG (EPL) — Lüneburgis toimunud Ülemaailmse Kesknõukogu Eurcopabüroo konverentsil teatas eestlanna Anabell Mertens-Sepp Belgiast, et seal liikunud augusti- ja septembrikuudel ringi eestlasest petturite-paar Kaliforniast, laenates eestlastelt, belglastelt ja soomlastelt suuremaid rahasummasid.

Põhjusena esitasid petturid triki nagu oleks nende rahatshekk USA-st hilinenud või nagu olnuks nad sattunud reisil Itaalias tänavaröövlite ohvriks. Koputades hõimutunnetele, laenasid petturid raha ka Soome konsulaadilt Belgias.

Kuuldavasti on pettur-abielupaar, kes on end esitlenud filmibranzhi tegelastena, külastanud ka Hollandis eestlasi ja püüdnud laenusid teha. Nad sõitsid ringi Euroopas üüritud autos. On võimalik, et nad külastavad ka teisi Euroopa maid.

W. Kopperman EELK Chicago koguduse õpetajaks

Pühapäeval, 12. nov. pärast lõikus-tänupüha jumalateenistust toimus Chicago Esimese Koguduse täiskogu koosolek, mille kõrgpunktiks oli kogudusele õpetaja valimine. Ainsaks kandidaadiks seadis nõukogu üles seni kogudust õpetaja kohusetäitjana teeninud Walter Koppermani. Kandidaat sai kõigi koosolijate poolthääled ja on sellega ametlikult valitud koguduse täisõiguslikuks õpetajaks.

Koosolekul oli arutusel ka koguduse eelmise õpetajaga vahekorra lõpetamise küsimus. Korduvatele meeldetuletustele vaatamata ei ole kogudusele üle antud tema käes olevat koguduse vara ja dokumente.

VES

Müüa puhast
ÕUNAMAHLA
õhukindlais klaaspurkides, 60 fl. oz. (ca 1½ l) à 1.20. Tagastamisel purkide eest 40¢, seega mahla hind 80¢. 1 gal. pudelites $3.00. F. KRABI, 513 Christie St. Tel. 656-5073.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 209
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Vabasse maailma saabunud andmeil on usuelu olukord okupeeritud Eestis siiski tunduvalt teistsugune kui seda räägib peapiiskop. Kui peapiiskop ütleb et kirikuelu areneb „normaalselt", siis meie arvates ei ole see normaalne kui Eestisse ei lubata viia ühtegi vaimulikku raamatut, kaasaarvatud Piibel. Isegi vaimulike laulude noodid konfikeeritakse tollil ning neid ei lasta sisse viia. Kui peapiiskop väidab, et usutalituste korraldamisel ei olevat takistusi, siis mõtleb ta sellega tõenäoliselt otseseid takistusi. Kuid peale selle on kaudsed ja varjatud takistused, mis on palju suurema mõjuga kui jumalateenistuste ning kiriklike talituste keelamine käskude ja korraldustega.

Võime ainult konstateerida, et peapiiskopi amet Eestis ei ole kerge, eriti kui sulle antakse partei poolt Rahvaste Sõpruse orden ja sa pead pärast seda andma intervjuusid välismaade ajakirjanikele.

AMI

San Francisco Segakoor esinemas sügispeol. Ees koorijuht Paul Maidre.

Vabadussõja alguse tähistamine Montrealis

Major Tormi Heinmaa: Vene strateegia taotleb Euroopa vallutamist Läänemere kaudu

MONTREAL (VE) — Montreali Võitlejate Ühing koos skautlikkude noortega korraldas laupäeval, 18. novembri õhtul Eesti Vabadussõja alguse 60. aastapäeva tähistamise aktuse, millest üle sajapealine publik osa võttis.

Aktus algas ühislauluga „Kaunistagem Eesti Kojad" ning lippude sissetoomisega skautlikkude noorte poolt. Noorte hundude palvuse ning sümboolse küünalde süütamise järele märkis Montreali Võitlejate Ühingu esimees Georg Lootus oma avasõnades, et aktuse osavõtjate seas on veel kohal mitmeid vabadussõjalisi.

Edasi toonitas ta meie noorte tublidust, kes laskmises on juba palju aastaid olnud skautlikkude noorte seas maailma esirinnas.

Aktuselõne pidas Kanada tegevas sõjaväes teeniv major Tormi Heinmaa, Ottawast, kes võiduka Vabadussõja kohta märkis, et sõdade ajaloos on sõjavarustusel olnud vähem tähtsust kui sõjavaimul: ning sõjavaim oli see mis meid võidule viis kahe maailma suurima ja vägevama sõjavõimu ees. Järgnevalt analüüseeris major Heinmaa venelaste püüdeid maailma vallutamiseks, leides, et kuigi neil on vajalikku sõjavarustust, on nendel raskusi vaimuga, kuna nende rahva seas on kerkinud rahulolematus, eriti on neil juba raskusi nende võimu all olevate kärsitute erirahvaste kooshoidmisega.

Kõneleja leidis, et venelastel ei ole suurt lootust Euroopat sõjaga vallutada. Nende viimaseaja sõjavarustuse hankimise suund ning sõjaliste maandumiste manöövrid Saaremaal lasevad siiski oletada, et nende Euroopa ründamise strateegia näeb kallaletungi läbi Skandinaavia ja Läänemere kaudu. Järgnevalt analüüsis kõneleja NATO ühiskaitse vastupanu jõudusid ja võimeid.

Aktuse eeskavalises osas oli ettekandeid noorte kõnekoorilt, Linda Lestali deklamatsioone ning Arbo Kadai akordioni soolo.

Aastapäeval tervitasid Kanada Eestlaste Kesknõukogu poolt prof. Martin Puhvel, Montreali Eesti Jaani Koguduse nõukogu poolt abiesimees Edgar Heinsoo ning Montreali Eesti Seltsi poolt abiesimees Leida Helde.

Montreali tulihingeline noortejuht Endel Ruberg oma sõnavõtus toonitas eesti lastevanemate kohustust oma lapsi eesti vaimus kasvatada ning nendesse meie esivanemate austust sisendada.

Laskeauhindade väljaandmisel märkis Endel Ruberg. et Kanada rekord laskmises on ikkagi veel eesti poiste käes. Tänavune parim laskur Toomas Altosaar sai kaks suurt rändauhinda. Edasi soovis Endel Ruberg, et järgmine Vabadussõja alguse tähistamise aktus juba toimuks vabas Eestis sinimust-valge lipu all mille järele aktus lõppes ühiselt Eesti hümni laulmisega.

Aktusele järgnes hubane kohvilaud, korraldatud Kalevi lipkonna perema Elsa Peetsi ning Laine Altosaare ja Leida Helde poolt.

Aktuse otsese järelkajana võiks mainida, et sellest osa võtnud major Ernst Tiivel tundis niivõrd rõõmu meie noorte saavutuste üle, et andis tõhusa summa laskuritele uue laskekarika muretsemiseks.

Olgu siinkohal ka tähendatud, et 15 aasta jooksul on Montreali eestlaskond otseselt toetanud meie laskesporti üle $7000 ulatuses, lisaks sellele veel mitu tuhat dollarit Harri Vismani lasketara ehitamiseks. Tänu sellele toetusele, ei ole Montrealis tarvis võtta tegeliku laskmise eest mingisugust tasu.

San Franciscos arutati eestluse probleeme

LOS ANGELES (VE) — Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides mõttevahetuskoosolek ja lõunasöök toimusid laupäeval 11. novembril San Franciscos SaBelle restoranis avara vaatega kaunile San Francisco lahele. Koosoleku peakorraldajaks oli ERKÜ Põhja-Kalifornia volinik Heino Jõgis ning teda abistasid ERKÜ Lõuna-Kalifornia volinik Avo Piirisild ja ERKÜ Esinduskogu liige Viivi Piirisild.

Koosolekust võtsid veel osa San Francisco piirkonnsat EOLL Vanematekogu liige dr. Rein Luik, San Francisco Võitlejate Ühingu esimees Uno Veidemann, San Francisco Seltsi sekretär Peeter Grüner, noortetöö tegelased Eili ja nskm. Voldemar Heitur ja kauaaegne San Francisco Seltsi esimees Albert Klaar. Koosolek algas Heino Jõgise tervitusega ning aruandega ERKÜ edukast tööst. Ta luges ka ette ERKÜ esimehe Juhan Simonsoni kirja.

Rõhutati ka tugeva majanduslıku aluse tähtsusest ERKÜ töös.

Suurematekss probleemideks on puudulikud eestlaste nimekirjad, eriti on seda tunda San Francisco ja Seattle piirkondades. Leiti, et on tähtis isiklik kontakt. Arutati ka poliitilisi probleeme. Avo Piirisild mainis, et möödunud aastal on esitatud 29 resolutsiooni baltlaste poolt. Tuleb ka töötada koos leedulaste ja lätlastega, sest ühenduses on jõud. Avo Piirisild leidis ka, et eestlaste seas peaks olema ka demokraatidest kandidaatide toetajaid. Suureks probleemiks on, et suurem osa eestlasi on registreeritud vabariiklased, kuna nende vaated ühinevad selle partei platvormiga. Heino Jõgis arvas, et tähtis on kuuluda oma kutseorganisatsiooni ameeriklaste keskel ja selle kaudu tutvustada Eesti olukorda. Valdmar Heitur, kes kuulub San Francisco jahiklubisse, annab tihti seletusi Eesti olukorra kohta klubi liikmetele, kes võtavad osa merespordi võistlusest Tallinnas. Dr. Rein Luik küsis, miks ei ole Eesti küsimust viidud UN-'i ette ja et seda oleks juba pidanud tegema 20 aastat tagasi.

Avo Piirisild kinnitas, et prof. A. Võõbuse ajaloo raamat annab väga hea ülevaate Eesti ajaloost inglise keeles.

Mõned aastad tagasi selleaegse „Los Angeles Times'i" Moskva korrespondent Murray Seeger oli nõus kirjutama raamatu baltlaste kohta, kuid baltlased ei olnud nõus teda majanduslikult toetama. Toonitati ka selgitustöö tähtsusest kohalikkude televisiooni jaamadele enne olümpiamänge.

Avo Piirisild ja Viivi Piirisild andsid ülevaate ERKÜ osast järgmisel aastal Läänerannniku Eesti Päevadel.

Samal õhtul viibisid koosolekust osavõtjad San Francisco sügispeol Redwood City's. Peo, millest osa võttis 150 kaasmaalast, avas sõnavõtuga koorijuht Paul Maidre tervitades Los Angelese külalisi. San Francisco Segakoor Paul Maidre juhatusel esitas seitse laulu. Noortest esinesid kavas Paul Zavilski ja Karl Grüner klaveril. Mõlemate noorte pianistide hea esinemine tõi esile tugeva aplausi. Pamela Veidemann esitas laule, saates ise klaveril. Noore lauljatari hea häälematerjal ning sarmikas esinemine võitis poolehoidu ja sai tugeva aplausi. Solistidele annetati roose. Lauldi veel elagu sünnipäeva lastele Paula Kadrele ja Luule Jaanile.

Siinjuures tuleb esile tõsta koorijuhi Paul Maidre suurt panust eestlusele.

Koorijuht koos abikaasa Siiriga sõidavad iga kolmapäeva õhtul 86 miili Santa Maria linnast San Franciscosse kooriharjutusele. Samal õhtul sõidetakse jälle teine 86 miili tagasi koju. See on neli tundi autosõitu igas nädalas, et aidata säilitada eesti keelt je eesti meelt eestlaste hulgas.

V. P.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

$7000 eesti organisatsioonidele

Toetusi Läänerannniku Eesti Päevade ülejääkidest

VANCOUVER (VE) — Läänerannniku Eesti Organisatsioonide Liidu juhatus, kes 1977. a. korraldas XIII Läänerannniku Eesti Päevad Vancouveris, Briti Kolumbias, otsustas Päevade ülejäägist toetada mitmeid eesti organisatsioone ja eesti kultuurialalist tegevust.

Suurimaks üksiktoetuseks, 1171 dollarit (1000 dollarit ameerika vääringus), sadeti prof. dr. A. Võõbus'ele tema eesti ajaloo uurimuste väljaandmise toetuseks.

Organisatsioonidest määrati toetuseks Eestlaste Kesknõukogule Kanadas 500 dollarit, millest 200 dollarit on ette nähtud selle organisatsiooni juures asuvale Vabadusfondile ja $300 üldkuludeks.

Neljasaja-dollarilised toetused määrati Eesti Abile New Yorgis (peamiselt Metsaülikooli ja skautide toetuseks), Eesti Rahvuskomiteele Ühendriiges ja Eesti Liidule Kanadas. Viimasele on osa toetust juba üle kantud.

Kolmesaja dollari suurused toetused anti eesti sõjainvaliididele Saksamaal ja Eesti Abistamiskomiteele New Yorgis. Eesti Abistamiskomiteele Torontos otsustati annetada 80 eksemplari Läänerannniku Eesti Päevade albumit, mis on Abistamiskomitees ja eesti ajalehtede talitustes müügil.

Kuna albumi kaanehind on viis dollarit, siis on võimalik, et Abistamiskomitee realiseerib — peale müügikulude — 320 dollarit.

Toetused 200 dollari ulatuses määrati mitmetele organisatsioonidele, nende seas Cantate Domino, Saare Vikat, Tuul ja Kaja. Kõik need grupid aitasid päevade kava sisustada oma ettekannetega.

Samasuured toetused anti kahele Vancouveris tegutsevale näitetrupile — Vancouveri Eesti Seltsi Näiteringile ja Noorteater „Kalevа'le".

Läänerannniku keskustes tegutsevatele eesti täienduskoolidele, rahvatantsurühmadele ja laulukooridele otsustati anda toetuseks 100 dollarit igale organisatsioonile, kogusummas 1500 dollarit.

Malle-Christine Naano-Wesik'u naisvõimlejatele ja VES — Seattle'i ühendatud naisvõimlejate grupile määrati sajadollarilised toetused.

Arved Viirlaiu romaani „Ristideta hauad" ingliskeelse tõlke paigutamiseks Vancouveri raamatukogudesse kasutatakse 300 dollarit.

Vancouveri ESTO-80 Komiteele määrati 100 dollarit ESTO-80 informatsiooni levitamiseks ja eeltööde tegemiseks.

Üldsummas on senini toetusteks määratud XIII L.E.P. ülejäägist 7.091 dollarit. Toetussummade väljasaatmine on alanud.

Ivaskist Müncheni ajalehes

Ülapealkirja all „Pilk välismaade ajakirjadesse". vaadeldakse Müncheni ajalehes „Süddeutche Zeitung" poola rahvusest, kuid Ameerika Ühendriikides elavat luuletajat Czeslaw Miloszi, temale antud Neustadt'i rahvusvahelist kirjandusauhinda ja ajakirja „World Literature Today", mis oli varem tuntud „Books Abroad'i" nime all.

Artiklis leitakse, et see ajakiri, mille toimetaja on Ivar Ivask, „ise üks eesti luuletaja", on edutanud mitmeid maailmakuulsusega kirjanikke ja luuletajaid, valides viimaseks Czeslaw Miloszi, kellele on pühendatud „World Literature Today" suvenumber. Ajakirjanik F. Bondy leiab siiski, et vastupidi internatsionaalsele kuulsusele arvatakse tema kodumaal, Poolas, temast vastupidiselt.

Uusloomingu õhtu Stokholmis

Eesti Kultuuri Koondis korraldas Stokholmis Eesti Majas traditsioonilise novembrikuise kirjandusliku uusloomingu õhtu. Liidia Tuulse ja Kalju Lepik esitasid oma luuletusi, Paul Laan mõtteteri, Karin Saarsen-Karlstedt luges novelli „Poola suvi" ja Arvo Mägi luges katke uuest romaanist, mis käsitles sündmusi 1740-ndate aastate ümber. Muusikalises osas esitas Jaan Seim Lembit Avessoni „Prelüüd soolo-flöödile" ja Ilmar Sepa „Sonaat flöödile", klaveril oli saatjaks Hilma Nerep-Mossin.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69.—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... ainjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

(Järg lhk. 3)

OOTAMATULT LAHKUS MEIE ARMAS ABIKAASA, ISA JA AI

ARTEMI KELEMIT

Sündinud 27. aprillil 1914
Surnud 26. novembril 1978

Mälestame sügavas leinas

Puhka rahus!
Sa elad edasi
meie südametes!

abikaasa ADELE
tütar HELLE abikaasa JÜRIGA
SUGULASED Kodu-Eestis

Kirstupanek kolmap., 29. novembril kell 8 õ. G. H. Hogle Funeral Home'is, 63 Mimico Ave.
Matus neljap., 30. nov. kell 10 homm. Trinity Luth. kirikus, 619 Sherbourne St.

ÕNNETU SURMA LÄBI LAHKUNUD

ARTEMI KELEMIT'i

mälestavad kurbuses

Olgu võõra maa muld
Sulle kerge!

õde TROSIDA SPUHL perekonnaga Kodumaal
vend GENNADI KELEMIT perekonnaga
onu ALEKSANDER KELEMIT perekonnaga
tädi JUTA SPUHL

MÄLESTAME ARMAST SÕPRA

ARTEMI KELEMIT'i

OSVALD RANDMAA perekonnaga
PAUL KALJU perekonnaga

SÜDAMLIK KAASTUNNE ADELELE, HELLELE JA JÜRILE NENDE ABIKAASA, ISA JA ÄIA

ARTEMI KELEMIT'i

õnnetu surma puhul

HANS KRAAV abikaasaga

KOLMKÜMMEND AASTAT OTTAWAS ELANUD KAASMAALAST

pr. ALIDE VAINO't

surnud 30. oktoobril 1978. a.

leinab

OTTAWA EESTLASKOND

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8311 ● 489-8802

Poola kommunistid kardavad paavsti külaskäiku

VARSSAV — Poola kommunistliku partei juhtidele ei meeldi poola päritoluga uue paavsti Johannes Pauli II tõenäoline külaskäik Poolasse, kuid nad peavad sellega paratamatult leppima, kuna nad ei saa paavstile Poola uksi sulgeda. Poola kommunistliku partei juhid ei varja oma kartust selle külaskäigu puhul, mainides et ükskõik kuhu paavst oma külaskäigu ajal siirdub, tervitavad teda tuhanded poolakad. Parteimehed loodavad, et Poola kirik ei muutu poola rahvusest paavsti valimisel sõjakamaks, kuid esimesed tundemärgid on selleks siiski olemas. Nii mainis Poola katoliku kiriku juht kardinal Wyszynski, et valitsus peaks „pensionile saatma" oma tsensorid ja võimaldama kirikul avaldada oma informatsiooni ja usulisi artikleid ajalehtedes, raadios ja televisioonis.

LAHKUS SURMA LÄBI MEIE ARMAS ÕDE

ELLA KOKK

Neiuna Trei
Sündinud 8. juulil 1915 Kihelkonnal
Surnud 26. novembril 1978 Kihelkonnal

Mälestavad kurbuses

Kustus päiksesära Sinu silmadest —
Jumal viis Sind ära valuilmadest

õde ADELE ROOST perekonnaga Torontos
vend EDUARD TREI abikaasaga Sudbury'is

KIRIKUD

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
Christus Kirches.
691-2848

LAUPÄEVAL, 2. dets. JUTLUS kl. 9.30 homm. Kõneleb tõlgi läbi pastor Aka Jaapanist. Kell 11 Piiblikool ainel: Pühavaimu vili. Laupäeval, 9. dets. Piiblikool kl. 9.30 homm. ainel: Pühavaimu juhtimine. Kell 11 TÄNU-JUMALATEENISTUS. Kõik teretulnud. Tule ja jutusta kuidas Issand on sind juhtinud ja hoidnud. Informatsiooniks tel. 691-2848 või 626-3417.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 3. dets. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

ESIMENE KRISTUSE TULEMISE PÜHA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 3. detsembril kell 11 hommikul. Jõulumuusika noortelt. Juhatab Inga Korjus.

PIIBLITUND kell 10 hommikul. PÜHAPÄEVAKOOL kell 11 hommikul. Lastekoori harjutus kell 10 hommikul.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 3. dets. kell 2 p.l. „Eesti Kodu" rahvale Epiphany Luteri Usu kirikus, 20 Old Kingston Road. Teenib õpetaja E. Pähn.

MONTREALI EESTI SEGAKOORI KONTSERT laupäeval, 9. dets. kell 6 õhtul Peetri kirikus. Juhatab Karl J. Raudsepp. Meditatsioon — õp. H. Laaneots.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 10. dets. kell 11 homm. Jutlustab õp. H. Laaneots. Laulab Montreali Segakoor K.J. Raudsepa juhatusel.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kella 6—8 õhtul. Tel. 483-5847, 483-4103.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 8—8.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Laup., 2. dets. kl. 4.00 p.l. Välismisjoni-päev. Kl. 6.30 õ. kõneleb misjonär dr. Ernst Grimm Brasiiliast.

Pühap., 3. dets. kell 10.15 homm. pühapäevakool. Kell 11.00 Esimese adventpüha JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, meeskoor, Issanda surma mälestamine. Kell 6.00 õ. kõneleb dr. E. Grimm, noorteorkester, solist M. Krabi.

Esmasp., 4. dets. kell 7.30 õ. dr. E. Grimmi vestlus „Toit ja tervis".

ARMAST VILISTLAST

VILLIBALD ALLIK'ut

surnud 16. novembril 1978 Lakewoodis, N.J.

mälestab leinas

KORP! ROTALIA

ARMAST VILISTLAST

LIIDIA PARSMAN-PURRE't

surnud 21. novembril 1978 Uus-Meremaal

mälestab leinas

EESTI NAISÜLIÕPILASTE SELTS

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich,
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.
kantseleis, telefon 921-9417.

KRISTUSE TULEMISE 1. pühapäeval, 3. dets. on jumalateenistus kell 1.30.

Pühapäeval, 17. dets. on jumalateenistus kell 3 p.l., millele järgneb koguduse JÕULUPUU ettekannete ja koosviibimisega kohvilauas.

JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS on 24. dets. kell 4 p.l.

Koguduse käsitööringi kokkutulek on esmaspäeval, 4. dets. kell 6.30 kiriku saalis.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühap., 3. dets., 1. Kristuse tulemis-pühal kell 4 p.l. PIIBLITUND, kell 5 JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool. Järgneb koguduse nõukogu koosolek.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 3. dets. I KRISTUSE TULEMISPÜHA KONTSERT-JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Kaastegevad koguduse segakoor ja Jaak Kivik orelil. Solist Tamara Norheim.

Pühap., 10. dets. 2. Kristuse tulemis-pühal JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Õpetaja kõnetunnid teisip. ja neljap. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

LIIDIA PURRE

† 21. nov. 1978 Uus-Meremaal

Oma kallist õpetajat ja kolleegi Stokholmi E. Gümnaasiumi päevilt mälestavad:

AINO AAMANN
MEINHARD AAMANN
ANDRES KALM
ESTHER KASS
MAIMU ja HARRY KIVILO
EVELYN ja FELIX KOOP
RUTH LANNO
EVI ODER
GEORG ORGUSAAR
VILME PEDE
LIA REICHMAN
LEELO ROMAN
MARET SIROTKIN
AIN SÖÖDOR
ERNA TIGANE
LYDIA OLVET
Torontos

„VABA EESTLANE"
on valvel
eestlaskonna üldhuvide eest

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Söderholm
177 Blantyre Ave., Scarboro,
Ont. M1N 2R6. Tel. 691-3184.

Pühap., 3. dets. kell 1.30 p. kogudusetund. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõnelevod dr. Arvo Alfred ja H. Söderholm. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 3. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb dr. E. Grimm Brasiiliast. Laulab segakoor, Issanda surma mälestamine.

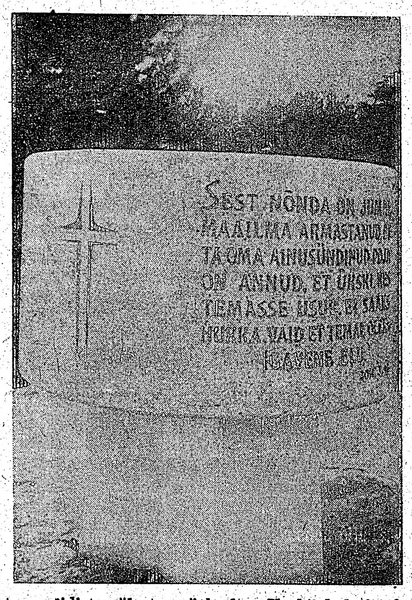

Valgest graniidist mälestusmärk-altar York'i kalmistul, mis valmistatud Eneri Tauli ja Nigul Virro kavandite järgi.

Eestlaste uus matusepaik Torontos York surnuaial

Toronto Yorki kalmistul on lõpule viidud eestlaste matusepaiga uue osa planeerimine. Eestlaste uus 2,5 aakriline matusepaik asub üle tee vana matusepaiga vastas ning selle keskpunktiks on suur altar-mälestusmärk, mis on valminud Eneri Tauli ja Nigul Virro kavandite järgi. Mälestusmärk läks maksma 5000 dollarit ning selle hinna tasus surnuaia valitsus.

Uuel surnuaia osal on 3000 hauakohta ning leinamüüris 2000 urni kohta, milledest 200 on juba valmis matmiseks. Leinamüür on rajatud mustast graniidist ning seal maksab kahe haua koht 600 dollarit. Hauaplatside hindadeks surnuaial on 770 dollarit kahelt hauakohalt ja 330 dollarit ühelt hauakohalt. Üksikhauale pole võimalik paigutada püstiseisvat mälestussammast vaid ainult murupinnaga samal tasemel olevat mälestustahvlit.

Hauaplatside küsimusi lahendab York kalmistu valitsus, kusjuures kontakti tuleb võtta Mr. Timney'ga, tel. 221-3404. York kalmistule võivad kõik eestlased hauaplatse osta, vaatamata sellele, millisesse kogudusse nad kuuluvad. Vana Andrese kogudusel ja õpetaja A. Taulil oli siin ainult organiseeriv ülesanne, mis nüüd on täidetud.

Eestist saabunud graafikat Tartu College'is

Metsaülikooli poolt Tartu College'is organiseeritud kolme eesti graafiku, Concordia Klari, Vive Tolli ja Peeter Ulase loomingu näitus õigustab vaatlust ja kommentaare, kui eesti rahva hulgast võrsunud loova vaimu distsiplineeritud töö resultaat. Olles enne end veennud esitatava loomingu universaalses olemuses ja individualistlikus siiruses, teen järgnevad tähelepanekud, mis kogutud lühikese aja jooksul rahva vahelt vilksatunud muljeist ilma võimaluseta põhjalikumaks analüüsiks mida igaüks neist kunstnikest eraldi vääriks.

Concordia Klär, Vive Tolli ja Peeter Ulas on Eestis kunstihariduse saanud graafikud, ealt keskpõlve kuuluvad ning oma loomingu läbi juba tuttavad Välis-Eesti kunstihuvilistele. 45—50 graafilist, enamuses suureformaadilist tööd on loodud happe-söövtehnikas tsink- või vaskplaadil. Valmistusperioodiks on 60-ndatest aastatest tänapäevani. Klar ja Ulas, kes on abielupaar, kasutavad peamiselt pehmelaki (vernis mou) tehnikat mõningate vivahtustega segatehnikasse. Viive Tolli eelistab kõvalakki, peamiselt nõeltehnikas söövitust.

Nagu nimetasin on esitatu graafika kohta suuremõõtmeline, eriti Peeter Ulasel. Imponeeriv on tehniline hoolikus, mis peegeldub kogu väljapanekust, nii plaadi kunstilises lõpetatuses kui ka äratõmbe teostuses. kus ühe ainsa lehe tehniliselt nõudlik trükkimine võib võtta terve päeva. Selle loomingu taga on aimatavana Wiiralt-Reindorfi mõjusid fantaasia-detaili ning tehnilise lõpetuse alal. Loomingu filosoofiline nägemus näib kõigil kolmel pärinevat samast atmosfäärist. Reaalne lugu fantaasiast kantud kirjeldatuna surrealistlikus vormis (Ulas ja Klar). Taganemine minevikku kas sümbolite vormikujunduses või ainestikus (Klar ja Tolli), kõik astumas ebareaalsesse aega ja ruumi surrealistlik-groteskse või stiliseeritud inimsümbolite läbi või mehhaanilis-skulptuursete, ornamentaaldekoratiivsete vormide läbi tihedas kompositsioonis (Ulas).

Vive Tolli looming on soojasüdameline reageering eesti ajaloolisele minevikule, müstoloogale ja muinasjutule. Kuivjoonelises söövitustehnikas loob ta risttõmbelisi lihedaltnauditavaid pindu elustavaid tekstuure, üritamata kolmedimensioonilisust, vaid abstrakteerides figuraal-arhitektuurseid ja ornamentaalseid elemente balansseeritud kompositsioonis. Tihti geomeetriliseks lihtsustatud arhitektuursetes vormides kirjeldab ta meile ajaloolise Tallinna tuntuid ja tundmatuid vaateid. Vive Tolli on võimekas illustreerija, mis mõningal määral kajastab ka tema kujutavkunstilises loomingus.

Concordia Klari looming on sürrealistliku kallakuga, reaalseid vorme kirjeldavad fantastilised kompositsioonid pikakaelselt näivate naisfiguuridega, mis viivad mõtete assotsiatsioonid tagasi ajaloos. Esitatul on hoolikalt modelleeritud vormidega, huvitavate pinnatekstuuridega ja koloriidi eksperimentidega, omapärase poeetilisusega ja tuntavalt femiininse karakteriga loomingugrupp, mille jutustavad sümbolid nõuavad vaatlejalt aega sisseelamiseks. Ornamendid ei näi kunstiliselt õigustavat ei aja ega materjali kasutamist.

Peeter Ulas jättis sellele vaatlejale kõige tugevama mulje. Hea ruumitundega detailselt modelleeritud fantastilised vormid on vahest mehhaanilis-ornementaalsed, anatoomiliselt grotesk-sümboolsed või koguni realistlikud aga sürrealistlikult hingestatud kokkuliikumas barokselt rikkaks kompositsiooniks. Paaris varasemas töös ta näib esitavat enesele väljakutset detaili peensusele ja kannatlikkusele kattes suuri pindasid arvurikkalt tiivuliste sitikatega. Ulase looming näib olevat otsing eneses sümbolite järele reageerides ümbritsevale maailmale, tehnikale, teadusele, loodusele ja kaasinimesele siira spontaansusega. Kas loeb see vaatleja liiga palju aina esinevasse keravormi — alateadliku sümbolina kunstniku poolt lahendamata jäävale elemendile teda ümbritsevas maailmas? Psiihhoanalüütikule võiksid tunduda huvitavana hiigelsilmaterad — nägemustega nende eest ja taga, ilmse spirituaalse sümbolismiga. Viimase aasta loomingus on mehhaanilis-ornamentaalseid struktuure ja ka koloriiti kandmas Ulase isikupärase kujunduse ja tehnilise kvaliteedi pitser.

Eelnev on kiire jalutuskäik ja tähelepanekud läbi loomingu ja individualismitiheda näituse, mis sellele vaatlejale näib tunnustusena eesti rahva säilumistahtest.

A. LEE

Armastuse mitmesugused vormid

Viimaseks A. H. Tammsaare 100. sünniaastat tähistavaks sündmuseks oli Eesti Rahvusteatri poolt lavastatud romaani „Elu ja armastus" dramatiseering. Lawrence Collegiate Institute aulas oli üsnagi arvukas teatrihuviliste pere, kuigi ruumi jätkunuks enamaks, kes elasid kaasa armastuse variatsioonide rohkusele, vaimukale analüüsile, mida A. H. Tammsaare paradokside ja mõneti irooniliste mõistete pallidena ühelt tegelaselt teisele lennutas.

...„Elu ja armastust" mängiti (R. Andre teatritsuudio poolt) Torontos 20 aastat tagasi, kui tähistati kirjaniku 80. sünniaastat. Nüüdne Andres Särevi dramatiseering (9 pildis) oli põhiliselt samasuunaline, kus oli kirjedatud noore tütarlapse Irma armastuse lugu. Romaan oli kirjutatud 1930-ndate aastate alul sellal tulipunktis olnud probleemidega, mis tänasele nooremale teatripublikule on võõrad, nagu haritute üleproduktsioon, tütarlapsed majaabilistena „ükskõikmilleks tingimustega". Need aegumise märgid korvas aga lavastust läbiv üldinimlik armastuse intriig, kuigi ka siin võiks rääkida tänapäevaga võrreldes aegumisest. Peategelaseks on noor maalt tulnud tütarlaps, kelle põhimõtted ja vaated armastusele olid juba sellal vanaaegsed ja linnapreilile naeruväärsed. Kaudselt on märgatav ka kirjaniku iroonia ühiskondlike nähete vastu, eriti pinnalise kultuurielu üle, mida iseloomustas kinokultuur oma illusioonide vabritseerimisega.

Armastus mehe ja naise vahel on aegumatu probleem ja jääbki selliseks ka siis kui kirjanik skeptiliselt ja pessimistlikult õiget lahendust otsib. Irma kuju on kirjanik loonud ürgnaiselikult puhtana, kes unistab suurest armastusest, õnnelikust abielust, kellele keskkooli parim lõputunnistus on andnud õiguse paremale elule. See unistus tegelikustubki, Irma särab õnnest, ainult õnn on nagu alati üürikene, kuid resigneerinud leppimise asemel peab Irma kinni omale kuuluvast. Oudi Kalm-Lillioja kandis Irma „muinasjutumotiivilist" armulugu ilmse usutavusega, ta meeleolude muutused olid väljendatud sisseelatult ja maatüdrukliku hingepuhtusega. Lõpuosa dramaatiliste tunnetepursete juures kannatas diktsioonipuhtus.

Rudolf Ikka oli Irma vastandtüüp, tark, elukogenud ja kõike kainelt vaatlev, kes oli elus otsinud armastust ja mõnel määral leidnudki, kuid püsimatuna uue otsingule asunud, et oma elamusteiha rahuldada. Ernst Vähi kujundas väliselt külma ärimehe, kelle samm Irmaga abiellumiseks oli üllatava, aga nagu hiljem selgus, siiski omakasulik mehestumisvõime „süütuse läbi" jõustamine. E. Vähi suutis need tunnetenüansid oskuslikult oma sisemuses hoida ja kaudselt naist ootavale muudatustele ette valmistada, andes väga stiilipuhta elumehekuju.

Leida Järvi tädi Annena oli oma maalähedusе, realistliku elukogemuse, mahlakate väljendustega ja hea lavakujuga lavastuse lõbusama poole kandjaks, kes suurepäraselt väljendas kirjaniku vaimukusi ja elutarkusi maainimese selge arukusega. Temale sarnanes vaimult oma lühiosas Lyda Vohu toredas kojanaise osas.

Irma vastandiks oli Lonni, vabrikutüdruk, tädi Anne elujanuline tütar, kelle tujukust, kinost pärinevaid eluillusioone ja -tarkust meeste leidmisel ja kinnipidamisel väljendas Erika Veskimets-Solom vabrikutüdruku frivoolsusega, lennukusega kuid ka kaotuse kibedusega.

Resigneerunud naise elutarkust väljendas veenvalt Aili Vähi madame Polli osas, kes oma armastatule otsis järglast, kuid ise teda ikka armastades. Kalmu Eedi osa kujutas Toomas Kiamas, olles esmakordselt nii nõudlikus ja ulatuslikus osas, katsudes liigse impulssiivsusega oma tundeist lahti saada. Lühikeses halastajaõe osas Dagu Kaasik.

Lydia Vohu lavastus põhines meie lavakunsti traditsioonidele, oli igati läbi mõeldud ja tasakaalukas. Dialoogiderohkel dramatiseeringul on oht muutuda staatiliseks, kuid see oli osavalt vältitud.

Lavakujundus oli A. Mihkelsoolt, kus ruumiillusiooni andsid üksikud hoone osad, ahju, keldikorruse aknaga, pliidiga. Tehniliseks juhiks oli Eda Loo ja armastuse motiivilise kavalehe oli kujundanud Ernst Vähi.

Lavastuses suudeti A. H. Tammsaare vaimurikkus esile tuua. Seal suudeti armastuse suurus rikkumatute inimeste kaudu üldsusele teadvusse tuua ja siis hakati selle nüansse teravmeelse kergusega ja sageli otse absurdsuseni tunduva mõtete arenguga analüüsima. See oli Tammsaarele omane. Tegelastele aga lõpuks tänu ja lill.

HO

Ülikoolide lõpetajaid

University of Maryland Baltimore County UMBC lõpetas sotsiaalteaduste alal BC kraadiga Rita Ainola-Filbert. Noor teadlane on Eesti Vabadussõja veterani August Ainola noorim tütar ja kavatseb töötle asuda oma erialal Baltimores.

New York Institute of Technology lõpetas BS kraadiga biokeemia alal Jaak Raudsepp (korporatsioon Tehnola).

New York Institute of Technology lõpetas B Arch. kraadiga cum laude arhitektina Peeter Villoman (korporatsioon Tehnola). Ta kuulus õpingute ajal Ameerika Arhitektide Instituudi üliõpilassektsiooni ja Nu Epsilon Tau Honor Societysse.

Toimus „Colour & Form'i" näitus

Toronto etniliste kujutavkunstnike ühingu „Colour and Form'i" näitus toimus novembri kolmel esimesel nädalal Northern District Library moodsas ruumis. Näitusel oli välja pandud 30 töö ümber, nende hulgas ka kaks tööd eesti kunstikult Abel Leelt ja kaks tööd Karl Kaingilt. Esimesel oli kaks vitriograafilises tehnikas tööd tema uuemast liikumiste seeriast, teisel kaks maastikku, kus oli silmatorkav koloriidi pehmus ja väljenduse isikupärasus.

● Inglismaal, Edinburghis toimus 14. rahvusvaheline pooljuhtide füüsikakonverents 4.—8. sept. ja Oxfordis 11.—15. sept. 4. tugevate magneetväljade konverents. Mõlemast neist võttis osa füüsikadoktor Henn Soonpää, kes töötab professorina University of North Dakotas, Grand Fork'is. Ta esines Oxfordis ka loenguga teemal „Magneto-juhtivus õhukestes kristallides". Edinburghi konverentsist võttis osa ka vene teadlaste delegatsioon, kellede seas oli eestlasest füüsikadoktor Konsin.

● Õppereisil Ühendriikides viibis Stokholmis elav mehaanika insener Rein Kommel. Ta peatus Clevelandis, Chicagos, Washingtonis ja New Yorgis. Stipendiumi sai ta eisiks Rootsi rauatöösturite organisatsioonilt. Ta viibis Ühendriikides kümme päeva.

● Phillisburgis ja Alphas, N.J. toimusid hiljuti bändide võistlused parima orkestri nimele neis linnades. Peakohtunikuna parima orkestri määramiseks esines eriteadlane mag. Lembit Koorits.

The Provincial loterii võidud

Pühapäeval, 26. novembril toimunud Provincial loterii loosimisel langesid viis ühe miljonilist peavõitu piletelle nr. 8684975, nr. 7366564, nr. 10370783, nr. 9436739 ja nr. 5075386.

THE NORTHERN LIGHTS
Kodusisustus ja kinkeesemed
Külastage meie uut äri ja ostke jõuluks midagi ilusat kodule või kingiks.
☆ Värvirikkad, praktilised, kergesti korrashoitavad RULOOD SOOMEST. Tahame ruumi teha uutele kaupadele, ja sellepärast müüme 20% HINNAALANDUSEGA.
☆ Samal põhjusel müüme ka SOOME 100% VILLASEID NOMAD VAIPU (pestavad ja pikakarvalised, sobivad ka voodikatteiks) 40% HINNAALANDUSEGA.
☆ PÕDRANAHAD JA -SARVED kamina dekoratsiooniks või mujale teie kodus.
☆ Suures valikus lamba- või hundinahast mütse (läki-läki), lambanahkseid kindaid, sokke, tuhvleid, lapimaa jakke, soome kristalli, mänguasju, nukke, soome pusse, jõuludekoratsioone jm.
THE NORTHERN LIGHTS
3340 YONGE ST. (Fairlawn'i lähedal) TORONTO
TELEFONID 483-1293 & 421-2115
Avatud: teisip. — neljap. 10—6, reedel 10—8, laup. 10—6, esmasp. suletud.

TÄHELPANU MAJAOMANIKUD
Alandage oma aastast küttekulu.
Astuge Eesti Majaomanike Ühingusse.
Liikmemaksu ei ole. Soodustused on garanteeritud.
Lähemaks informatsiooniks helistage õhtul kell 7—9
447-9677

Jõulueelne väljamüük kuni laup., 2. dets.
Sobivaid jõulukinke ja dekoratsioone
THE SCANDINAVIAN SHOPPE
41 Charles St. W, Toronto.
Tel. 964-3416
1 tänav lõunapool Bloori, Bay ja Yonge vahel
Avatud esmasp., teisip., kolmap. 9—7, neljap., reedel 9—9 ja laup. 9—6
OMANIKUD EESTLASED

EESTLASTE TURISMIREIS PIIBLI MAADELE. 22 päeva külastusi piiblilikes ja ajaloolistes paikades Iisraelis, Roomas ja Florences 12. MAIST KUNI 2. JUUNINI 1979. A.
Reisikava on koostanud pastor H. Rüdmik oma paljude kogemuste põhjal (tema 12. reis Pühale Maale). Reis haarab endasse 120. ajaloolise paiga külastuse Pühal Maal 18 päeva jooksul, kaasa arvatud Punase- ja Surnumere äärsed alad Siinai ja Negevi kõrbes. Selgitused eesti keeles. Väljalend: New York — Toronto — Montreal.
NÜÜD VÕIB KA TEIE ELUAEGNE IGATSUS TÄITUDA!
Informatsiooniks palume kirjutada: EVANGELICAL BIBLE LANDS TOURS, c/o Rev. H. Rüdmik, 783 Arton Lane, Port St. Lucie, Florida 33452, USA. Saadame teile täieliku reisikava. Kaasareisijate arv piiratud.

Äri on avatud jõuluostudeks
alates 4. detsembrist järgmistel aegadel:
esmasp.-reedeni kell 10-9, laup. 9.30-5.30
PARIM JÕULUKINKIDE OSTMISE ÄRI
Suures valikus Iittala klaaskaupu ☆ SAUNA kosmeetika tarbeid ☆ Saunatarbeid ☆ Küünlaid ☆ Küünlajalgu ☆ Soome kompvekke ☆ Tekstiile kardinateks ja seinakaunistusteks ja kleidiriideid ☆ Suuski ja suusavarustust ☆ Ja palju muud
SUOMI-AITTA
ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ● TELEFON 483-6650

SPORT

Balti ujumisvõistluste tagajärjed

11. novembril toimusid Torontos Pape Recreation Centre'is Põhja-Ameerika balti ujumise meistrivõistlused, kus saavutati häid tagajärgi. Võistlused toimusid 25 jardi pikkuses ujulas.

Tagajärjed meeste ja poiste alades:

500 jardi vabalt meestele: 1) Martin Tiidus E 5.39,0, 2) Jonas Bankaitis Le 6.18,0, 3) Edvins Roze Lä 7.17,0.

50 jardi liblikstiilis 10 a. ja alla poistele: 1) Roderick Burki E 46,5, 2) Kenny Ahlberg E 49,4.

50 jardi liblikstiilis 11—12 a. poistele: 1) Hillar Ruukholm E 32,6, 2) Saul Bankaitis Le 35,8.

100 jardi liblikstiilis meestele: 1) Miki Treumuth E 59,2, 2) Guntis Smidchens Lä 1.06,6.

50 jardi vabalt 10 a. ja alla poistele: 1) Roderick Burki E 38,3, 2) Kenny Ahlberg E 39,7, 3) Paul Pint E 40,7.

50 jardi vabalt 11—12 a. poistele: 1) Hillar Ruukholm E 29,4, 2) Saulius Bankaitis Le 32,0, 3) Toomas Palo E 32,5.

100 jardi vabalt 13—14 a. poistele: 1) Ronaldas Grigaras Le 1.06,4, 2) Sulev Martin E 1.21,8, 3) Mark Korjus E 1.23,2.

100 jardi vabalt meestele: 1) Miki Treumuth E 51,3, 2) Kalev Entmaa E 1.00,5, 3) Guntis Smidchens Lä 1.00,6.

50 jardi selili 10 a. ja noorematele poistele: 1) Kenny Ahlberg E 50,1, 2) Eric Naar E ja Eric Korjus E 54,9.

50 jardi selili 11—12 a. poistele: 1) Toomas Palo E 37,4, 2) Hillar Ruukholm E 38,0.

100 jardi selili 13—14 a. poistele: 1) Ronaldas Grigaras Le 1.22,3, 2) Sulev Martin E 1.32,8, 3) Mark Korjus E 1.33,0.

100 jardi selili meestele: 1) Edvins Roze Lä 1.15,6.

50 jardi rinnuli 10 a. ja noorematele poistele: 1) Paul Pint E 53,8, 2) Roderick Burki E 1.00,0, 3) Andrus Küng E 1.10,2.

50 jardi rinnuli 11—12 a. poistele: 1) Toomas Palo E 33,0 rek.

100 jardi rinnuli 13—14 a. poistele: 1) Ronaldas Grigaras Le 1.30,8, 2) Jan Hopp E 1.50,9, 3) Thomas Mandra E 1.51,8.

100 jardi rinnuli meestele: 1) Martin Tiidus E 1.04,3 rek., 2) Kalev Entmaa E 1.09,5, 3) Miki Treumuth E 1.12,8.

100 jardi eristiilides 10 a. ja noorematele poistele: 1) Roderick Burki E 1.47,9, 2) Kenny Ahlberg E 1.51,9.

200 jardi eristiilides 11—12 a. poistele: 1) Hillar Ruukholm E 2.46,8, 2) Toomas Palo E 2.47,0.

200 jardi eristiilides 13—14 a. poistele: 1) Ronaldas Grigaras Le 2.56,4.

200 jardi eristiilides meestele: 1) Martin Tiidus E 2.12,3, 2) Miki Treumuth E 2.16,2, 3) Kalev Entmaa E 2.32,3.

4x50 jardi vabalt teateujumine 14 a. ja alla poistele: 1) Eesti (P. Pint, H. Ruukholm, K. Ahlberg, T. Palo) 2.24,0.

4x50 jardi vabalt teateujumine meestele: 1) Eesti (K. Entmaa, P. Tiidus, M. Tiidus, M. Treumuth) 1.38,2 rek., 2) Läti 1.50,0.

4x50 jardi eristiilides teateujumine 14 a. ja alla poistele: 1) Eesti (H. Ruukholm, P. Pint, T. Palo, S. Martin) 2.37,3.

4x50 jardi eristiilides teateujumine meestele: 1) Eesti (P. Tiidus, K. Entmaa, M. Tiidus, M. Treumuth) 1.50,8 rek.

Naiste ja tütarlaste alad

200 jardi vabalt naistele: 1) Andra Udris Lä 2.10,0 rek., 2) Rhonda Shnerpunas Le 2.18,9, 3) Piret Kreem E 2.31,7.

50 jardi liblikstiilis 10 a. ja noorematele: 1) Valia Reinsalu E 38,4 rek.

50 jardi liblikstiilis 11—12 a.: 1) Cindy Õunpuu E 33,6, 2) Laila Grigaras Le 38,9, 3) Elina Pilvet E 55,9.

100 jardi liblikstiilis 13—14 a.: 1) Laila Dagis Lä 1.12,7, 2) Maria Lember E 1.22,8, 3) Ruta Grigaras Le 1.30,0.

100 jardi liblikstiilis naistele: 1) Andra Udris Lä 1.09,9, 2) Piret Kreem E 1.13,4.

50 jardi vabalt 10 a. ja noorematele: 1) Valia Reinsalu E 35,3, 2) Ruth Küng E 51,7, 3) Lisa Pilvet E 53,5.

50 jardi vabalt 11—12 a.: 1) Cindy Õunpuu E 30,1, 2) Tiia Ruukholm E 30,3, 3) Elina Pilvet E 47,7.

100 jardi vabalt 13—14 a.: 1) Maria Lember E 1.07,4, 2) Ruta Grigaras Le 1.19,1, 3) Krystyna Biliunas Le 1.21,6.

100 jardi vabalt naistele: 1) Andra Udris Lä 59,8 rek., 2) Rhonda Shnerpunas Le 1.01,2, 3) Linda Halling E 1.06,7.

50 jardi selili 10 a. ja noorematele: 1) Ruth Küng E 57,6, 2) Lisa Pilvet E 1.03,7.

50 jardi selili 11—12 a.: 1) Tiia Ruukhom E 37,9, 2) Laila Grigaras Le 39,8, 3) Elina Pilvet E 55,5.

100 jardi selili naistele: 1) Andra Udris Lä 1.09,4, 2) Rhonda Shnerpunas Le 1.10,7, 3) Linda Halling E 1.21,4.

50 jardi rinnuli 10 a. ja noorematele: 1) Valia Reinsalu E 47,4, 2) Ruth Küng E 1.04,2.

50 jardi rinnuli 11—12 a.: 1) Cindy Õunpuu E 34,9 rek., 2) Tiia Ruukholm E 42,3, 3) Laila Grigaras Le 44,7.

100 jardi rinnuli 13—14 a.: 1) Laila Dagis Lä 1.21,4, 2) Maria Lember E 1.28,3, 3) Tuula Hopp E 1.48,0.

100 jardi rinnuli naistele: 1) Piret Kreem E 1.20,7, 2) Merike Lainevool E 1.34,3.

100 jardi eristiilides 10 a. ja noorematele: 1) Valia Reinsalu E 1.29,5.

200 jardi eristiilides 11—12 a.: 1) Cindy Õunpuu E 2.33,3 rek., 2) Tiia Ruukholm E 3.02,7, 3) Laila Grigaras Le 3.19,0.

200 jardi eristiilides 13—14 a.: 1) Laila Dagis Lä 2.39,8, 2) Maria Lember E 2.48,0, 3) Ruta Grigaras Le 3.21,7.

200 jardi eristiilides naistele: 1) Rhonda Shnerpunas Le 2.41,4, 2) Piret Kreem E 2.48,1.

4x50 jardi vabalt teateujumine 14 a. ja alla: 1) Eesti (V. Reinsalu, M. Lember, T. Ruukholm, C. Õunpuu) 2.08,3 rek., 2) Leedu 2.20,7.

4x50 jardi vabalt teateujumine naistele: 1) Eesti (P. Kreem, A. Kriisa, M. Lainevool, L. Halling) 2.09,4, 2) Leedu 2.18,7.

4x50 jardi eristiilides teateujumine 14 a. ja alla: 1) Eesti (T. Ruukholm, C. Õunpuu, V. Reinsalu, M. Lember) 2.19,6 rek.

4x50 jardi eristiilides teateujumine naistele: 1) Eesti (L. Halling, M. Lainevool, P. Kreem, A. Kriisa) 2.19,5.

Paremad ujujad olid 10 a. ja nooremate tütarlaste klassis Valia Reinsalu (Eesti), 10 a. ja nooremate poiste klassis Roderick Burki (Eesti), 11—12 a. tütarlaste klassis Cindy Õunpuu (Eesti), 11—12 a. poiste klassis Hillar Ruukholm (Eesti), 13—14 a. tütarlaste klassis Laila Dagis (Läti), 13—14 a. poiste klassis Ronaldas Grigaras (Leedu), naiste klassis Andra Udris (Läti) ja meeste klassis Martin Tiidus (Eesti).

Saarlaste Ühing Torontos tänab

Nüüd, kus suvine ja stigisene tegevus on jäänud minevikku, tänab ühingu juhatus isikuid kes enda panusega abistasid Killamängudel Saaremaa maakonna, Saarlaste suvepäeva ja Saarte Noorte õhtu heaks kordaminekuks.

Killamängudel abilistele suurimad tänud kuuluvad meie saarepärase toidulaua valmistajatele — prd. V. Rosin, Ö. Riis, S. Kapp, S. Kuld, P. Laara ja J. Aidamets, rahvatantsijatele — prld. E. ja M. Kapp, V. Riis, T. Paara, T. Heidok ja K. Kütti, pillimehele H. Sulg'ile, kõnemehele preester E. Lepik'ule ja Karl Kasekamp'ale, kes Saarlaste Ühingule kinkis miniatüürse tuuleveski.

Suvepäevade kordaminekuks meie tänud kuuluvad: prd. V. Rosin, E. Sutt, M. Varik ja K. Käärid. Pillimeestele, keda ei jõua nimelt ette tuua, kuna neid oli palju, suured tänud.

Saarte Noorte peo kordaminekuks, millest noored oleksid võinud suuremahulgaliselt osavõtta, tänud meie noorele juhatuse liikmele J. Sutt'ile, kelle õlgadel lasus peagu kõik selle peo korraldamine, tema abilistele prld. Lindaule ja L. Niit'ile, pr. R. Vokksepale, Kai Käärid'i tantsu trupile ja V. Rosin'ale.

Ühingu juhatuse liikmed, kes igale üritusele on täie jõuga kaasa aidanud ja tegelikuks korraldajateks olnud, on ka tänu väärilised.

Lõpuks tahaksime tänada kõiki üritustest osavõtjaid, kelleta üksi pidu ega üritus ei oleks nii hästi korda läinud.

SAARLASTE ÜHING
TORONTOS JUHATUS

Wintario võidud

7. detsembril peetud järjekordsel Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-dollarilist peavõitu piletile nr. 23012 seeria 84, nr. 20761 seria 07, nr. 63879 seeria 13, nr. 36186 seeria 15 ja nr. 45242 seeria 84.

Lisaks regulaarseile võitudele loositi välja veel preemiavõlte, üks 50.000-dollariline, mis langes piletile nr. 85171 seerias 59, 20.000-dollariline langes piletile nr. 11144 seerias 47 ja 10.000-dollariline piletile nr. 22189 seerias 74.

RAAMATUID

müügil „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind	Saatekulu
	$	¢
Hanno Kompus — Kustutamata nälg kunsti järele	11.—	85
L. Wahtras — Lilvaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumelitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lal kumine	1.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futureloogia	4.50	25
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	30
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd III	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kare ja Ernuraas	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
E. Sanden — Mitme nõo ja nimega	12.50	90

RAAMATUID LASTELE:

Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	60
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.30	35

ASTA WILLMANN

Kummaliselt kukkurloomade kontinendilt

Muljeid ja mõtteid Austraaliast, eestlastest ja teistestki mandri-lastest

17.

Alguses lausa välja öeldes, et peaminister on lihtsalt üks „poolküps" intellektuaal, kel ajaloost pole aimugi, koob ta järgnevalt Euroopa riikide piiriajamist sellise poliitilis-geograafilise kassikanga, et võtab igaühel silma ees virama — ja lugesid seda siis huviga nii rahvaesindajad, kellede jaoks jumalteab kes selle paljundas, kui ka kabineti liikmed ise! Siis Valdemar Vilder, Sydney Rakenduskunsti ja Teaduste Muuseumi raamatukoguhoidja, kes mind osariigi raamatukogus toimund Pen Klubi kukesaba rüübete vastuvõtul teadliku hingena ringi talutas ning kes täiel rinnal võitleb selle eest, et raamatukogud etnilistele rahvusühikutele rohkem tähelepanu pööraks, eriti, muidugi Eestile. Või jälle Lembit Peipman, tammekõrgune noor usumees, kes tööle peab vastu oma 18 tundi päevas, nii „public relations" konsultandina kui ka Eesti Misjoni õpetajana, korraldades raadios järjekindlalt kultuurisaateid, usutlusi jne. Ning palju teisi, keda aeg ei annud mahti kohata. Ja mis nüüd eesti kuradisse puutub, arutan edasi, siis on ehk nõnda nagu laulab Hendrik Adamson:

„Teineteist küll jõllime,
siiski suurelt sallime.
Ja kui üks peaks kaduma,
hakkab teine kiduma, —
Pole keda vihata
ega taga ihata..."

Mõte on nõnda mõnus, et tekib tahtmine just kõikide terviseks juua, keda kohtasin või ka keda mitte ja lööb seejuures minuski välja pisike kurat, sest kui märkan vahekäigus stjuuardit jookide vaguniga meenub mulle kunagine mõte veinide-orust, Barossast, mille ürgasukate keelel nimi Bukartilla minu arust nii hästi sobinuks mõnele heale, ehtsele veinile ning ma lausun:

„A bottle of Bukartilla, please."

Mehe nägu vajub tühjaks ja silmad lähevad punni nagu tollel „grouperil", kes mind seal veealuse akvaariumi klaasi taga jõllitas.

„Mis see . . ?" küsib ta.

„Oo — see on Austraalia parimaid shampusi — teil ei ole?"

Ta kolistab pisut pudelite seas ja kaob siis köögikanti, kust varsti ilmub peastjuuard, küsib minult veelkord veini nime ja teatab siis kahjatsevalt, et jah, seda veini ei juhtu neil just hetkel olema . . .

Ja siis ma tõstan klaasi, dzhinniga ning toreda naerukõdiga kurgus, et saata tervikseid tagasi läbi musta öö kõikidele sellel kummaliselt ürgsel ja kummaliselt moodsel kontinendil, kus veetsin kaks kummaliselt „tagurpidi" kuud, kui kaks ootamatult koget elamuste, tunnetuste ja sama ootamatult heldete sõpruste opaali, milledest veel kauaks jäävad vastu peegelduma hoopis uudsete mõttekangastuste ja mõttekauguste taevarannad. Saadan tervitusi ka mustale ürg-asukale, kes vist ainsana on alustand müüti nõnda: Ammu-ammu tagasi, kui paljud loomad olid veel inimesed . . . Jah, et see mulle ka ei meenund kui neljakäpakil ronisin ta pühale Uluruule! Ja, jumal, kui Darwin oleks seda müüti tunnud . . . ?!

Öö ääretuses nähtamatute vete kohal hakkab hinges voogama hell lootus, et kõik selle kummalise kontinendi hapralt ürgne ja kõik ta äge-vastakalt vastne ajahõlmas leiaks kord ühise voolutee . . .

LÕPP

Eestlanna hakkab nõu andma rahvuskaaslastele

Elu keerulistes olukordades võib mõni inimene sattuda umbkusse, millest omal jõul ei paista olevat võimalusi välja pääseda, sageli on need sõlmed tekkinud puht hingeliste või inimlike suhtlemiste alusel — nii võib tark, lohutav nõuanne ootamatult vilja mõtteid uutele võimalustele, kergendades tunduvalt kannataja elu.

Kanadalased on ammu endile asutanud perekondadele või üksikisikuile nõu jagavaid kontoreid. Nüüd taotleb ka eestlaste teenimist eluliste probleemide lahendamisega Torontos elav Aino Läänemets, kes oma algatuse põhjendamiseks mainib:

„Olen jälginud mitmeid olukordi kõrvalt ja veendunud, et elus alati ei saa läbi ainult arsti, kirikuõpetaja ja advokaadi juhtimisel, esiteks on eelpool mainituil alati väga kiire oma töös ja teiseks toob saatus sageli palju isiklikke motiive ning seisukordi, mida lihtsalt ei söandata arutada akadeemiliste isikutega, veel vähem oma lähedaste sõpradega. Selle tõttu on sündinud ka siinsel mandril Dear Abby'd ning Ann Lendersid. Meil, eestlastel, puudus senini igasugune otsene nõuandlus, kuidas lahendada mõningaid probleeme, kui enese mõistus kobab asjatult väljapääsu järgi. Leian, et isiklikule usaldusele ning otsesele kõnelusele rajatud arutlus on parim — tagades saladuse kaitsva kilbi oma seisukorrale abi tulnud otsijale, andes talle ühtlasi tuge mõistva arusaamise ning optimistliku suhtumise läbi."

Edasi mainib Aino Läänemets, et ta kavatseb tegeleda kõigi küsimustega, mis elus võivad ette tulla ja raskusi tekitada. Sageli räägitakse majanduse, varanduse, päranduse, perekonna elu või noorte probleemidest, kuid iga inimest võib tabada südamesse peidetud murede aeg ja leidub väga palju neid, kes lihtsalt vajavad sõbralikku moraalset tuge, et nad mitte ei tunneks endid üksinda ega mahajäetuna oma hädas.

Küsimusele, kas ta ei karda, et teda tülitavad ka mõned naljahambad, vastab Aino Läänemets:

„Ka seda võib ette tulla, kuid kui nende taotlused ei lähe laiali ega ajalehte ja neil pole oma naljast palju midagi saavutada. Loodan südamest, et mu poole pöörduvad ikka tõsised abivajajad." Keerulisemate olukordade puhul lubab Aino Läänemets saata abivajaja vastava probleemi eksperdi juurde. „Siin on juba tekkinud meie tihiskonda uus vajadus, kuna paljudel pole täit selgust, milliseid isikuid kasutada oma muredest vabanemiseks, või milline meie eriharidusega isik just vastaks abi otsija probleemile kõige paremini," ütleb Aino Läänemets.

TIINA TUVIKENE

Montreali naisvõimlejad esinevad televisioonis

Ottawa Eesti Seltsi korraldusel esineb Montreali võimlemisrühm, Eesti School of Modern Rhythmic Gymnastics, pr. Hilja Pauli juhatusel, Ottawa Skyline Cablevision TV programmis, Kaleidescope, 5. detsembril kell 8.00 p.l. ja 9. detsembril kell 9.00 p.l. Selle programmi raamides on võimalik eri rahvusgruppidel esitada oma kultuuri. Eestlastele on ettenähtud veekord üks pooletunnine esinemine veebruaris, mille eeskava pole veel määratud.

Discoõhtu Eesti Maja noorteruumis

Noored, kuhu te jäite? Ootasime teid Toronto Eesti Maja noorteruumi aga teid ei saabunud nii suurel hulgal kui lootsime. Õhtu oli kena, kuid oleks võinud veel kenam olla, kui oleks olnud koos rohkem noori. Mängisime pingpongi, vaatasime filme, tantsisime . . . Tulge, kindlasti 1. detsembril discoõhtule! Demonstratsioon ja õpetus neile, kellel selleks soovi. Ootame teid!

NOORTERUUMI KAVA
KORRALDAJAD

ADVOKA
ENN ALF
ADVOKAAT-N
Room 1912, Royal T
Toronto Dominio
Postiaadress: P.O.
Ont. (Bay & King
Telefon: 869-
24-tundi telefoni va
RAAMATUPI
JOHN E. SOC
C.A.
Chartered Acco
55 University Ave
Toronto, Ont. M
Tel. 862-71
VABA EEST
QUEEN ST. PALMERSTON W HARLHAM
TECUMSETH ST. RICHMOND
VABA EE
KING ST
„Vaba Eestlase" to
talituse asukoha
TOIMETUS JA T
avatud esmaspä
reedeni kella 9-
Telefonid: toimetus
talitus
Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 76
Hannes Oja 4
Kuulutusi võetaks
nädala esimesse aja
esmasp. homm. kell
nädala teise ajalehte
map. homm. kell
KUULUTAMI
VABA EESTLA
on tasuv ajaleht
leviku tõttu
Kuulutuste hin
üks toll ühel veerul
esiküljel .....
tagaküljel .....
KUULUTUSI VÕ
VASTU:
1. Vaba Eestlase ta
135 Tecumseth St
Telefon 364-7675
Postiaadress: Bo
Stn. C, Toronto 3,
Talitus väljaspool
Helmi Liivandi 2
2. Mrs. Leida Marle
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Kommunistidel

(Algus lk. 2

Sel juhul aga, kui S
kenuks revolutsioon
ameeriklased viia as
Rahvaste Organisatsi
oleks Soomet toetatud.
gemale minekut tõsise
tud. Sel ajal anti LRO-l
remat kaalu kui nüüd,
usuti tõeliselt säilitada
mas. Peagi aga selgus
teinud midagi, kui järg
mused Ungaris ja Tsh
kias. Isegi ameeriklane
allasurutuile mingit ab
Lõpuks küsitakse mi
siooni ei tulnud? Sellel
Ylitalo vastust anda. T
aeg ei küpsenud kunagi
revolutsiooni oleks saad
teha sama kergesti,
N. Liidu naaberriikides
volutsioon Soomes oli s
du plaanides olemas.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Toronto, Ont. M5J 2H7
Tel. 862-7115

VABA EESTLANE

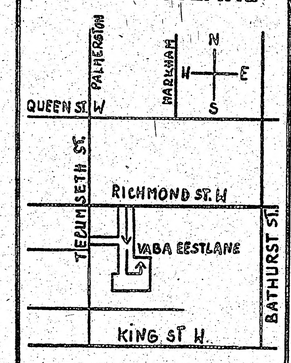

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $3.25
esiküljel $3.75
tagaküljel $3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Aknad ja liikumine uuteks inspiratsioonilätteiks

Abel Lee vestleb oma loomingulisest tegevusest

Toronto eestlaste kunstielus on sageli olnud organiseerijaks, kunstnike või nende tööde tutvustajaks ja kunstikriitikuks Abel Lee. Ta oma kunstiloominguline töö on tihti selletõttu jäänud tahaplaanile. Ja nii on juba ammugi olnud valmis küsimused, mida ta teeb, kuidas ta teeb ja kas ta seda ka siinsele kunstipublikule mõtleb tutvustada. See tingibki talle esimese küsimuse, kui kord teiste kõrval ta ka ise on sattunud küsitlelu osaliseks.

Küsimusele, miks ta pole enam kaua Torontos oma näitust korraldanud, vastab ta, et „olen igal aastal siiski korraldanud ühe näituse väljaspool Torontot, nagu Montrealis, New Yorgis, Lakewoodis ja mujal. Kuid olen aastate jooksul muutunud kriitilisemaks ja vähem spontaanseks töö resultaadi suhtes, sellega vastavalt ka vähem produktiivseks. Kuid on ka nii, et kui midagi paremat on lõpetatud, leiab see ka omale omaniku, nii et ühe aasta töödest on raske näitust kokku saada."

Nüüd on siiski ees ta iseseisev kunstinäitus Eesti Majas detsembri teisel nädalalõpul.

Mida ta kavatseb sellel esitada? A. Lee vastab, et „teen läbilõike valiku viimase kümne aasta loomingust, näidates tehnikaid, otsinguid, suundi ja ideesid mida olen viljelenud. Püüan ka publikule demonstreerida oma loomingulist olemust ja karakterit, mis usun olevat reageerimine minu ümber olevale maailmale, inimestele, sündmustele, liikumistele, vaadetele ja muljetele. Otsin aina erinevat muljet ja erinevat väljendusvormi, hoidudes kivinemast mingisse populaarsesse ainestikku või laadi. Samalaadsus loomingus on minule isiklikult oma ressursside raiskamine. Ma lihtsalt ei saa iseennast korrata mitmes töös. Tunnen alati suurt rõõmu kui spontaanselt ilmub midagi erinevat."

Küsimusele, mil määral mõjutab niisugune lähenemine loomingu isikupärast ilmet, ta vastab, et „värieerumisele vaatamata loodan, et nii koloriidi kõlades, vormide kujunduslaadis, kompositsioonis ja isegi temaatikas on alati midagi, mis on isikupärane ja äratuntav.

Seda on minule ka pidevalt kinnitatud ja usun ka ise sellesse, sest teen kõike spontaanselt ilma üritamata olla populaarne või müüdav."

Juhtides tähelepanu, et A. Lee on siiski teinud samalaadilisi seeriaid nagu oli „Liblikad" ja „Kalliskivid", kus teatud kordamise oht on olemas, ta seletab, et „Liblikad" oli reaalne ühine nimetaja ja vabandus fantaseerimiseks värvis, vormis ja joonte rütmis. Ma ei saa päris spontaanselt mitte-objektsesse kompositsiooni sisse elada, mul peab olema reaalse kogemuse ja vormi alusmüür, üksköik kui abstraktne lõppresultaat võib näida."

Kuna ei olda teadlikud ta viimaste aastate loomingust, siis küsimusele, kas on mõni uus loomingugrupp teoksil, vastab A. Lee: „Olen mitu aastat juba olnud haaratud akna olemusest. Aken on kindlalt vaatevälja defineeriv staatiline vorm, ta kontsentreerib meie tähelepanu teatud vaatele, mida võime kas ise valida või me oleme sunnitud seisatama teatud akna ees.

Mulle on siiski akna mõiste ka filosoofiline ja psühholoogiline sümbol avamas vaateid meile tundmatuisse maailmadesse-fantaasiasse.

Teine, vastassuunaline idee on liikumine — figuraalsed joonterütmid, inimeste aktiivsused, sport ja tants. Nii ongi kaks seeriagruppi saanud nimedeks „Aknad" ja „Liikumine"."

Kas need uued seeriad on varasemaist tuntud tehnikais? Ta ütleb, et „graafikuna töötan ikka paberil ja trükivärvidega, mille õlid ei kahjusta paberit. Kasutan mitmeid tehnikaid, vitriograafi, shabloontrükki, monotüüpilist menetlust ning kuna ma oman värviinstinkti, siis ka otse pintsliga maalimist. Muidugi teen ka linool-, puu ja siidtrükki."

A. Lee on Kanada eestlasile saanud laiemalt tuntuks oma eksliibristega, mis oma värvikülluse ga on rahvusvahelist tähelepanu äratanud. Küsimusele, kas ta valmistab veel eksliibriseid, vastab ta, et „eksliibris on tellimusliku karakteriga pisigraafia, mille ma üritasin kujundada täiesti kujutavkunstiliseks, luues ainult oma kogemuse kirjelduse anbud isiku suhtes. Niisugune lähenemine eeldab otsest kontakti tellijaga, mis suures skaalas on aga võimatu. Valmistan siiski vahetevahel mõned.

Tunnetan suure komplimendina fakti, et rahvusvahelistel eksliibriste kongressidel-näitustel, olen aina olnud Kanada esindajaks oma eksliibristega."

Kuna Eesti Majas korraldatud näitus on rohkem mõeldud eestlasist publikule, siis jääbki viimaseks küsimuseks, kas on kavas uusi näitusi ka Kanada publikule? Sellele vastab A. Lee, et „galeriinäitused ja enese promotsioon on väga kallid ettevõtmised, samuti ei suuda ma produtseerida nii palju. Ma ei ole majanduslikult olenev kunsti müügist, mis jätab mulle loomingulise iseseisvuse ja pidurdab populaarse materjali massproduktsiooni. Kuid see mõte on siiski olemas ja nii palju on juba reaalset, et mul on ruum reserveeritud Northern District Library's 1979. a. septembris."

Abel Lee ütleb, et uus näitus hõlmab viimase kümne aasta jooksul loodud töid. Ta on neid aastate jooksul mõnevõrra kõrvale pannud. Seal on töid liblikate eelsest ajajärgust, liblikaid, kalliskive kuni uuemate akna- ja liikumisemotiivideni. Eelmistele näitustele toetudes on see värvirohke loojamaailm, mis külastajaid tema näitusele sisenedes vastu võtab.

Kunstnik Abel Lee ühe varajasema näituse puhul oma tööde ees.

Kommunistidel . . .

(Algus lk. 2)

Sel juhul aga, kui Soomes puhkenuks revolutsioon, lubasid ameeriklased viia asja Liitunud Rahvaste Organisatsiooni. Seal oleks Soomet toetatud. Sellest kaugemale minekut tõsiselt ei arutletud. Sel ajal anti LRO-le palju suuremat kaalu kui nüüd, selle kaudu usuti tõeliselt säilitada rahu maailmas. Peagi aga selgus et LRO ei teinud midagi, kui järgnesid sündmused Ungaris ja Tshehhoslovakkias. Isegi ameeriklane ei andnud allasurutuile mingit abi.

Lõpuks küsitakse miks revolutsiooni ei tulnud? Sellele ei mõista Ylitalo vastust anda. Ta arvab, et aeg ei küpsenud kunagi selleks, et revolutsiooni oleks saadud Soomes teha saima kergesti, kui teistes N. Liidu naaberriikides. Kuid revolutsioon Soomes oli siiski N. Liidu plaanides olemas.

Kunstnik Endel Ruberg Hamiltonis

Hamiltoni Mitmekultuurilises Keskuses toimus novembri alguses „Mitmekultuuri nädal '78". Ametlik algus oli neljapäeva õhtul, avas Hamilton-Wenthworthi piirkonna esinaine Anne Jones, osa võtsid ka linna ja valitsuse esindajad.

Eestlasi esindas kunstnik Endel Ruberg oma kuulsaks saanud külmutustehnikas akvarellide ning nahatöödega. Kaasmaalaste osavõtt avamisel oli üsna arvukas ning nende päevade organiseerimise „hingeks" eestlaste osas olid Milvi Amolins ja A. Himma. Näitusest osavõtt kogu selle kestel oli üsna elav. E. Ruberg on kindlaks jäänud oma stiili ja põhimõtete juurde, uuena on vast juurde tulnud valguse kujundus erinevates värvitoonides, mis leidis kiitmist ja imetlust paljude külastajate poolt. Osteti ka hulgaliselt maale kingitusteks või oma kodu ilustamiseks, mille tulemusena kunstnikul oli pühapäeval lõpetamise eel kibelkiire maalide raamimise ja pakkimisega.

Kahjuks ei mahtunud õhtuste programmide vahele A. Kivilo poolt meisterlikult valmistatud portreefilm „Ruberg". Loodame seda kord hiljem Hamiltonis siiski näha.

Hamiltoni kaasmaalaste tänu kuulub kunstnikule ja ta truule abikaasale, kes nii suure armastusega siinsele mitmepalgelisele elanikkonnale oma loomingut tutvustasid, tuues seega ka eestlaste nime esiplaanile.

12. nov. toimus Hamiltonis pärast jumalateenistust järjekordselt pühade-eelne kiriku näitemüük kohvilauaga. Lavale oli üles seatud meeldivaid võite, samuti toimus eriloterii väärtuslike võitudega. Rahvast oli rohkesti ja kiriku saal kippus kitsaks jääma. Looside läbimüük oli kiire, õnnelikke võitjaid palju, samuti sissetulek kogukas.

Maakaartide sari „Tunne Eesti!"

„Tunne Eestit!". Selle nimetusega alustas Välis-Eesti & EMP kirjastusel ilmumist maakaartide sari Eesti kohta, mis koosneb viiest erilehest. Iga leht mõõtmeis 1.00 × 0.50 meetrit, värvitrükis. Mõõtkava ei ole uustrükis vähendatud. Kaardisari sisaldab tuhandeid kohanimesid tervest Eestist, milledest osa nõukogude okupatsiooni ajal on kadunud või kadumas.

Kaardistiku teise lehena avaldatakse Lääne-Eesti kaart Naissaarest kuni Iklani Läti piiril, hõlmates linnu nagu Tallinn-Nõmme, Paldiski, Haapsalu, Pärnu.

Ilmuv kaardisari on seega oluline kõigile eestlastele. Kaardilehed on volditud seitsmeks, suurusses 15 × 25 sm. käsitsemiseks käepärast.

Lähema informatsiooni saamiseks tuleb kirjutada aadressil: Välis-Eesti, S-103 14 Stokholm.

HILJA JUKKUM

KOKA- RAAMAT

Kanada jõulukoogid

Tavaliselt alustatakse kookide küpsetamisega novembrikuu keskpaigu. Koogid, peavad enne kasutamist seisma.

Paremate tagajärgede saavutamiseks siinkohal mõned näpunäited. Ostame viiludeks või tikkudeks lõigatud mandleid. Tugevama maitse saame kui mandlid enne kasutamist ahjus kergelt röstime. Retseptis antud puuvilju ja pähkleid võime vastavalt maitsele asendada teistega eeldusel, et hulk jääb muutmatuks.

Pärast küpsetamist laseme koogil täielikult jahtuda, alles siis pakime plastikusse, vahapaberisse või alumiiniumpaberisse. Kooki võime pärast „järel valmimist" alal hoida sügavkülmetuses. Küpsetamiseks võime kasutada vorme vastavalt vajadusele ja maitsele. Vormid vooderdame kahekordse alumiiniumpaberi või pruuni paberiga ja pealmise määrime hästi rasvainega. Vormid täidame kui ½ tolli ülevalt äärest.

Ahjus asetame vormid nii, et õhk vormide vahel vabalt saaks liikuda. Asetame ahju madala panni veega küpsetamise ajaks, sel viisil saame õhema ja pehmema koorukesega koogi.

Küpsemise ajad on kahjuks umbkaudsed. Alati proovime tikuga kas kook on küps. Tikk tuleb puhtalt küpse koogi keskpaigast välja. Küpsetame koogid, olgu siis suures või väikestes vormides, madala temperatuuriga ahjus 275—300 F. Väiksed koogid küpsetatud nn. „muffin" vormides umbes 40 minutit, piklikud koogivormid 2 tundi, toruga vormid 2½ tundi, suured vormid 2½—4½ tundi.

MEE-PUUVILJAKOOK

1 tass kuivatatud ploome või datleid, 1 tass kuivatatud aprikoose, 1½ tassi seemneteta tumedaid rosinaid, 1½ tassi kollaseid rosinaid, 1 tass viiludeks või tikkudeks lõigatud mandleid, 1 tass viiludeks lõigatud „Brasiilia" pähkleid, 1 tass suhkrustatud kirsse (poolitatult), 2 tassi suhkrustatud ananasi tükke, 2½ tassi suhkrustatud puuvilja kuupe, 1¼ tassi rasva (shortening), 1¼ tassi mett, 6 muna, 2½ tassi jahu (saja jahu), 1 tl küpsetuspulbrit, 1¼ tl soola, 1 tl kaneeli, ½ tl peenendatud nelki. Antud hulgast saame 7½ naela valmis kooki.

Vooderdame vormid kahekordse hästi rasvainega määritud pruuni paberi või alumiiniumpaberiga. Pealmise kihina kasutame hästi määritud vahapaberit. Laseme ploomid ja aprikoosid seista kuumas vees 5 minutit. Peseme ja nõrutame rosinad. Ploomidel eemaldame kivid ja lõikame tükkideks, samuti aprikoosid. Lõikame kirsid pooleks. Segame pähklid ja puuviljad. Vahustame rasva ja mee, lisades munad ükshaaval, vahustame hästi peale muna lisamist. Segame kuivained ja lisame vaheldumisi puuvilja seguga rasvasegule. Valame taigna vormidesse ja küpsetame 250 F juures, väiksemad vormid 2 tundi, 1 suur kuni 4 tundi. Küpsetamise ajaks paneme praeahjupõhja madala panni veega.

KGB mikrofonid Austraalia Moskva saatkonnas

CANBERRA — Välisminister Andrew S. Peacock teatas parlamendis, et Austraalia saatkonnas Moskvas on avastatud elektroonilised spionaazhiseadmed, millega vene agendid kuulasid pealt saatkonnas toimunud kõnelusi. Mikrofonid olid monteeritud saatkonnahoone seintesse.

Välisminister seletas, et pärast luureseadmete avastamist on ta enda juurde kutsunud N. Vene ambassadori ja avaldanud protesti kõige valjumas toonis. Selline luuramine võib tähendada ainult N. Vene kõige halvemaid plaane Austraalia suhtes, ütles välisminister. Alul on Austraalia valitsus mõelnud nõukogude diplomaate Austraaliast välja saata, millest on hiljem loobutud, kuid valitsus on loobunud kavatsetud tähtsatest läbirääkimistest Moskvaga.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi

DUNDEE KOOK

2½ tassi saia jahu, 1 tl küpsetuspulbrit, ½ tl soola, 1 tass korinte (currants), 1 tass kollaseid rosinaid, ½ tassi sidruni ja apelsini koori suhkrustatult, 1 tass magedat võid, 1 tass suhkrut, 5 muna, ½ tassi peeneks hakitud mandleid, 1 apelsini riivitud koor, 2 spl apelsini mahla, ½ tassi terveid mandleid.

Segame jahu, küpsetuspulbri ja soola. Segame rosinad, korindid ja puuviljad. Vahustame kergeks vahuks või ja suhkru, lisame siis munad ükshaaval (vahustame hästi peale iga muna lisamist), lisame hakitud mandlid, vaheldumisi rosinad ja puuviljad, apelsini mahla ja segame hästi. Määrime hästi 9 X 5 tolli suure vormi, vooderdame hästi määritud pruuni paberiga ja valame taigna sisse. Kaunistame pealt mandlitega. Küpsetame 275 F juures 1½—2 tundi ja laseme jahtuda enne kui vormist välja lööme.

ANNA TADI PUHADE KOOK

1 nael suhkrustatud ananasi, ½ naela suhkrustatud kirsse, ½ naela suhkrustatud ja kuubistatud tsitrus viljade koori, 1 nael kollaseid rosinaid, ¼ naela korinte, ½ tassi tumedat rummi või konjakit, ¼ naela mandleid, ¼ naela „walnut" pähklejd, 2 tassi jahu, ½ tl kaneeli, ½ tl muskaat õit (mace), ½ tl söögisoodat, 5 muna, 1 spl piima, ¼ naela võid või margariini, 1 tass pruuni suhkrut, 1 tass valget suhkrut.

Kuubistame ananasi (suuremad tükid), poolitame kirsid ja lisame tsitrus viljade kuubid. Valame üle rummi ja laseme vähemalt 2 tundi seista. Vooderdame 10 tollise läbimõõduga toruga vormi. Vooderdame kahekordse hästi määritud pruuni paberiga. Segame ½ tassi jahu rosinatega. Ülejäänud jahusse segame maitseained ja söögisooda. Vahustame või, lisame siis valge suhkru, hiljem pruuni suhkru. Munad segame kausis piimaga ja lisame või segule. Lisame siis jahu segu. Leotatud puuviljad paneme suuremasse kaussi, lisame pähklid ja jahuga segatud rosinad. Valame võisegu üle ja kätega segame taigna hästi läbi. Tõstame segu vormi ja käe seljaga surume ühtlaseks, koogi keskpaika surume kerge vao. Küpsetame 275 F. juures 3¾ tundi — kuni tikk tuleb puhtalt välja. Ahjust võetud koogil laseme jahtuda vormis vähemalt 30 minutit, lööme siis vormist välja koogirestile ja eemaldame paberid. Laseme koogil jahtuda. Pakime siis koogi plastikusse või alumiiniumpaberisse ja laseme „järelvalmida" vähemalt 2 nädalat. Hulgast saame 6½ naela valmis kooki.

Küpsetamisel kasutame kõigi eelpool mainitud kookide valmistamisel nn. „all purpose jahu".

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 28. novembril 1978 — Tuesday, November 28, 1978

KIREV MAAILM

STOKHOLM — Asjaste Rootsi Eestlaste Esinduse valimise puhul oli parteide vaheline kihutuskampaania juba õigete valimiste kohane. Peeti selgituskoosolekuid ja avaldati ajalehtedes oma programme. Nii lubasid Rahvusliku Parempoolse Rühma (RPR) kandidaadid võidu puhul kindlustada Rootsi Eestlaste Esinduse edasipüsimise, Eesti vabadusvõitluse eduka jätkamise, eesti emakeelse õpetuse väljaarendamise, eesti kultuuriautonoomia rakendamise ja ESTO-80 ja Rahvuskongressi võimsa teostamise.. Eesti Vabadusliidu (EV) kandidaadi kinnitavad, et neil on sügav ja teadlik rahvuslik tunnetus, kõrge hariduslik tase ja ühiskonnatöö vajaduste ja tingimuste tundmine, mis tagavat nende töökvaliteedi Esinduskogus.

MOSKVA — TASS on andnud maailmale informatsiooni tänavu vihmasadude tõttu tabanud katastroofist Eesti põllumajanduses. Seda väikest teadet pole jäetud siiski ilma propagandata, vaid öeldakse, et 1928. aastal oli kodanlikus Eestis samasugune katastroof, millele järgnes näljahäda. Nüüdsel sotsialistliku ühiskonna ajal aga aitavat seda piirkonda teised nõukogude vabariigid, ega Eestil pole tarvis tunda nälga, kuna maale tuuakse elatistarbeid, sest N. Liidule ei tähendavat suurt probleemi 1,5 miljoni eestlaste toitmine! Kui palju pärast sõda on Eestist läinud toitu suurele vennalikule maale, seda pole nimetatud.

HELSINGI — N. Liit on andnud nüüd seletuse Soome kalalaeva „Saku" loata kontrollimisest rahvusvahelistes vetes. Seletuse kohaselt kontrolliti „Sakut" selletõttu, et laev liikus vaatluse hetkel rahvusvahelistes vetes N. Liidu alalt eemale, ega sellel ei märgatud rahvuse ega muid tunnuseid. N. Liidu valvelaev peatas ja kontrollis „Sakut" 14. okt., kui see oli kalastamas Soome lahel.

MANILA — Raseduse protsent lõuna Filipiinide provintsis Lanao del Nortes on märgatavalt tõusnud ja tõusu põhjuseks olevat asjaolu, et kohalikus kinos on hakatud näitama pornograafilisi filme. Ajalehtedes öeldakse, et see olukord on ajanud segi riigi poolt kavandatud sünnikontrolli mitmes suuremas Filipiini linnas.

VATIKAN CITY — Grupp katoliiklasi Roomas on organiseerinud ühingu, kes hakkab paluma nende hingede eest, kes üle maailma saavad surma liiklusõnnetustel. Selleks eriliseks palvepäevaks on iga kuu esimene kolmapäev. Esimese grupi sooviks on, et samasugused palvetajate grupid saaksid organiseeritud ka teistes maades. Vatikani raadio teatel nõuavad liiklusõnnetused igal aastal kuni nelja miljoni inimese elu.

PASPEBIAC, Que. — Kuusteistkümmend inimest asusid elama kaugesse Gaspé poolsaarele ootama maailma lõppu. Nad usuvad, et see juhtub juba käesoleval talvel. 5 meest ja 11 naist, vanuses 18 kuni 31 ehitasid palkidest maja mäele, mida nad nimetavad „Igaviku mäeks". Esialgsest 29-st on 13 vahepeal siiski tsivilisatsiooni juure tagasi läinud. Nad kuuluvad ühte usulisse sektsi, kes usuvad, et Kristuse uuesti tulek on lähedal.

LONDON — Blond naine läbipaistvas ööriietuses näis magamistuppa sissetunginud Kevin Carberry'le kerge saagina. Aga kui ta katsus naise kallale minna, lõi naine talle näkku, tagus terava kingkontsaga pähe, haaras teda kogenud maadlejana haardesse ja marssis siis temaga politseijaoskonda. Blond oli endine füüsilise töö tegija, kes oli teinud läbi soolise muudatuse operatsiooni.

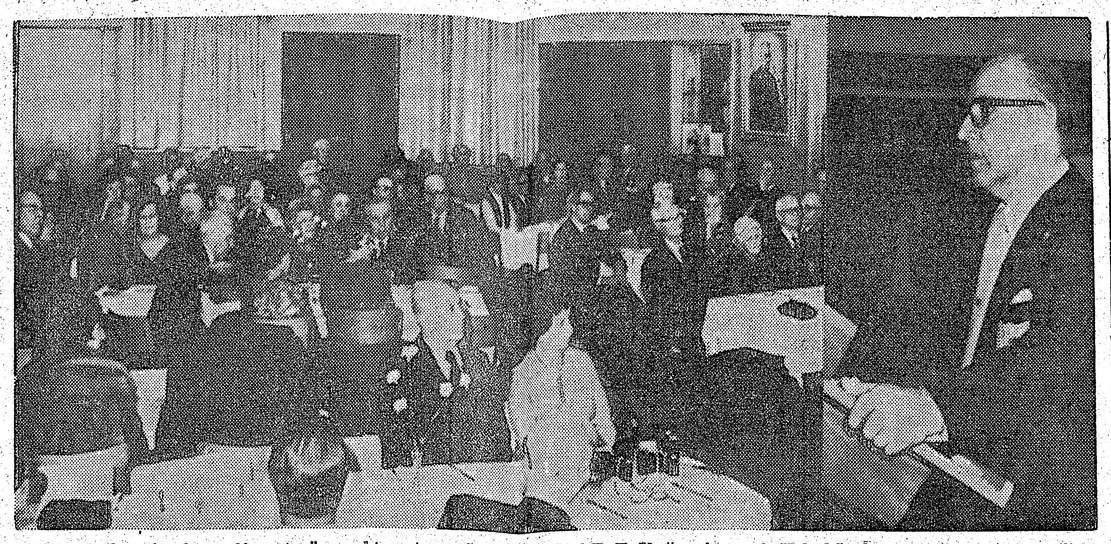

Vaade Vabadussõja alguse 60 aastapäeva aktusest osavõtjaile. Paremal T. E. V. Ü. esimees A. Kala kõnelemas. Foto: J. Kreilis

Postiametnikud tembeldasid kirju oma templitega

Esimese Eesti postmargi ilmumisest 60 aastat

Aja kiire kulg on meid kandnud nii kaugele, et käes on Eesti Vabariigi postmarkide 60. a. juubel. Nende ilmumise alguseks loetakse 19. november 1918. aasta. Kui Saksa okupatsiooniväed olid poliitiliste olude tõttu sunnitud Eestist kiiresti lahkuma, asus 24. veebruaril 1918 väljakuulutatud Eesti Vabariigi valitsus tegevusse ja sellega seoses hakati korraldama ettevalmistusi Eesti postiministeeriumi loomiseks ja Eesti postmarkide väljaandmiseks.

Esimesed margid trükiti Nõmmel G. Bölau kivitrükikojas. Esimene Eesti Vabariigi postmark oli 5. kopikaline. Mark ilmus Tallinna postkontorites müügile juba 22. novembril. Järgmisena ilmus vähe muudetud mustriga 15. kopikaline mark. Hiljem ilmusid sama „lillemustri" sarja kuuluvad 35-lised ja 70-lised margid kuid ilma rahalist üksust märkimata.

Selle põhjuseks oli, et rahvale ei meeldinud tsaariaegse kopika ja rubla nimetused.

Rahva poolt pilgati — meil on eesti margid aga tsaaririigi tempel. Need templid ei meeldinud ka postiametnikele ja paljud ametnikud hakkasid eestikeelseid templeid välja nikerdama. Need lõigati puust või kummist, olid pikergused ja erinesid üksteisest. Sarnaste templitega tembeldatud kirjad on nüüd haruldased ja filatelistide poolt otsitavad. Kahjuks ei pannud nad siis nende kogumisele rõhku, sest arvati, et õige postikustutuse tempel peab ümmargune olema. Ka mõned postmarkide kataloogid pidasid neid templeid haruldaseks ja märkisid eriauhinnaga.

Venekeelsed templeid kasutati sellepärast, et ümmaraid templeid ei suudetud nii suurel arvul korraga valmistada. Esimesed Eesti markide väljaanded olid trükitud ilma perforeerimata ja ametnikud pidid neid kääridega poognast välja lõikama. See oli ametnikele väga tülikas ja mõned võtsid margid postilt salaja koju lõikamiseks kaasa, kuigi sarnane tegevus oli ametlikult keelatud. Nad lasksid need naistel või õmblejannadel masina nõelaga läbi õmmelda ja nii oli marke hea ja hõlbus poognast välja rebida. Ka need masinanõelaga läbiõmmeldud margid muutusid haruldasteks ja margikataloogid töid need erinimekirjas ja eriauhinnaga. Nüüd ei ole seda moodust enam näinud, sest need margid on kogujate kogudesse läinud.

Esimesed Eesti postmargid olid trükitud lihtsal ja õhukesel paberil.

Käimas oli ju Vabadussõda ja välismaalt oli paberit raske saada. Seda kinnitab ka tõik, et samala ajal trükiti ka Läti vabariigi uued margid mingisugustele arhiivist leitud maakaartide puhtale poolele. Uued Eesti margid olid suureks uudiseks rahvale ja Vabadussõjas sõdivatele meestele, kes said kodust kirju ja jõulu-õnnesoove uute markidega.

Üle 22. aasta ilmunud Eesti markide viimaseks margiks, mis välja anti 15. augustil 1940, oli ühe-sendiline hallikale pabrile trükitud mark. See oli Eesti riigivapi kujutusega ja lasti välja kommunistide valitsuse poolt. Põhjuseks oli, et kohe pärast venelaste Eestisse tulekut korjati postkontoritest ära riigivanem K. Pätsi näopildiga margid ja saadeti Tallinna. Postkontorites oli aga väikestest markidest puudus ja selleks trükiti uued margid.

Niipea, kui Kremli valitsus oli Eesti okupeerinud, algas esimesel võimalusel Eesti markide hävitamine.

President K. Pätsi pildiga markidele järgnesid teised väljaanded, mis postkontoritest koguti Kremli sideametnike korraldusel ja saadeti Tallinna riigitrükikotta, kus need põletati. Detsembris 1940 lasti käibele Vene margid. Mõnedes postkontorites leidus veel Eesti marke ja neid müüdi koos Vene markidega. Vene ja Eesti markidega kirjad on kogujatele väga haruldased.

Kakskümmend aastat tagasi, 1958. aastal, andis Eesti Filatelistide Selts välja erilise mälestusmärgi, mis moodustas omaette väärtuse mitmesuguste mälestusmarkide kogus. Margi kavandi valmistas kunstnik Peet Aren ja filatelistid müüsid neid marke üle 13.000-de. Nõudmine oli nii suur, et tuli tellida veel 10.000, millised müüdi samuti suuremal arvul. Ka telliti 500 margiblokki, mis müüdi ära jäägitult.

Sellel E. F. Seltsi poolt väljaantud margiblokil on ka ingliskeelne selgitus, mis meenutab Eestit ja selle maa traagilist saatust.

Käesoleval aastal korraldab E. F. Selts 60. aasta juubelipäeval New Yorgi Eesti Majas 3. detsembril koosviibimise ja marginäituse. Loodetavasti toimivad samuti ka filatelistid Rootsis, Kanadas ja teistes riikides.

AUGUST A. PENSA

Teadaanne pensionäridele

Pensionäride Klubi jõulukoos, viibimine kohvilauaga toimub neljap., 14. dets. kell 2.30 p.l. Eesti Maja suures saalis, millest klubi liikmeid külalistega palume osa võtta. Jõulumeeleolu loomiseks palume kaasa tuua kinkepakike väärtusega 1—2 dollarit.

JUHATUS

Järvamaalasi

palutakse tulla kuulama aruannet maakonna tegevusest tänavustel Killamängudel ja nõupidama tulevaste suhtes. Kogunemine Eesti Maja laenuraamatukogu ruumis 14. detsembril kell 7 õ.

EESTIPÄRASEID JÕULUKINKE MÜÜGIKS

MONTREALIS

ABISTAMISKOMITEE JÕULUMÜÜK

3. dets. Jaani kiriku saalis kella 12.00-20.00

Sündmuste kalender

Kolmapäeval, 1. nov. avati Northern District Library ruumes Eesti Kunstide Keskuse korraldusel Martin Kabali fotode näitus. Jääb avatuks 30. novembrini.

Laupäeval, 2. dets. kell 4 p.l. T. E. Baptisti kirikus välismisjoni õhtu.

Pühapäeval, 3. dets. kell 11 homm. Vana Andrese kirikus I Kristuse tulemise püha kontsertjumalateenistus.

Pühapäeval, 3. dets. algusega kell 12 päeval Eesti Majas Eesti Abistamiskomitee loterii ja jõulumüük.

Pühapäeval, 3. dets. kell 12—6 p.l. Eesti Majas Ella Jostmani, Dagmar Pinti ja Armilde Pihla käsitööde näitus-müük.

Pühapäeval, 3. dets. kell 12—6 p.l. Eesti Majas Vello Hubeli pastellmaalide näitus.

Pühapäeval, 3. dets. kell 3.30 p.l. Tartu College'is Tartu Ülikooli 346. aastapäeva aktus.

Pühapäeval, 3. detsembril kell 7 õ. St. Lawrence Centre Town Hall'is Eesti Kontsertbüroo kontsert-näitus. Kunstinäituse avamine kell 6 õ.

Aino Kallase 100. sünnipäeva tähistamine Montrealis

MONTREAL (VE) — Eesti Naisselts Montrealis pidas neljapäeval, 16. novembril oma traditsioonilise „iga-kolmanda-neljapäeva-õhtu" referaatide sarjas rohkearvulise publiku osavõtul. Seekord oli kavas kirjandusõhtu Aino Kallase 100. sünnipäeva tähistamiseks.

Aktuse avasõnades seltsi juhataja Tanni Pill märkis, et kuigi Aino Kallas on paremini tuntud kui novellist, siiski rasketes olukordades avaldas ta ennast luules, mille näitena Hilja Teose deklameeris luuletuse „Eestile", mis loodud rahutul küüditamisele järgnenud ajastul.

Edasi märkis Tanni Pill Aino Kallase kahepalgelisust nii oma isiklikus elus kui ka oma loomingu karakterite valikus.

Tema unistuseks oli luua oma elutööna ballaadi „Ungru Krahv", mille teemaks Hiiumaa rannas Kõrgesaare mõisa kuratlik parun Ungern-Sternberg, kes 18. sajandi lõpul tormistel sügisöödel vale navigeerimise tulega juhtis kaubalaevu oma randa karile, et seal neid siis paljaks röövida. Karistuseks saatis kohus Ungru krahvi Siberisse, kus ta ümber muutus usklikuks ning seal patukahetsejana suri. Kahjuks jäi Aino Kallasel see ballaad aga pooleli.

Külalisesinejana Daisy Taada Ottawast kandis meisterlikult ette Aino Kallase masendava „Kupja Pärdi surm", kus kirjeldatakse orjaaegse eesti kubjast kui kõige põlatumat ning vihatumat ametnikku, kelledest paljud tapeti oma rahva poolt.

Kupja Pärdil oli aga õnn surra oma voodis ning haiguses, aga ilma mingi haletsuse või kahetsuseta mitte kellegilt, isegi mitte oma naise poolt.

Kirjandusõhtu haaravaimaks elamuseks kujunes Daisy Taada poolt ette kantud Aino Kallase novell „Bernard Riives", jutustus eesti talupojast, kelles kehastus 700-aastase orjapõlve läbi painutatud eesti selgroo sirgeks ajamine, seda ei saadud enam painutada ja Bernard Riives valis omale alandava peksmise asemel surmamineku mahalaskmise läbi.

Eesti Skautide Maleva juhtkond

Eesti Skautide Maleva Kanadas staabi liikmete tööjaotus 1978/79 tegevusaastal on järgmine: skm. Ermi Soomet — maleva vanem, skm. Silver Kask — maleva juht, skm. Ervin Aleve — maleva abijuht, abisekretär, informatsiooni juht, skm. Valter Piigli — maleva sekretär, skm. Mart Pedel — majandusjuht, nskm. Peeter Kallaste — õppeala juht, nskm. Lia Pikkov — hundude tööala juht, skm. Ivar Nippak — skautide tööala juht, nskm. Erik Loorand — vanemskautide tööala juht, nskm. Jaan Roos — spordijuht, skm. Konsa Leemets — varahoidja, maleva esindaja Kotkajärvel, nskm. Bruno Lindre — skaudiaida juhataja, skm. Enn Kiilaspea — sidepidaja Kanada skautlusega, maleva esindaja T. Eesti Maja juures, skm. Leo Puurits — sidepidaja eriliste skautidega.

Iraanis ähvardatakse õlitööstuse hävitamist

TEHERAN — Muhameedlaste juhid on hoiatanud, et nad annavad töölistele käsu riigile eluliselt tähtsa õlitööstuse hävitamiseks, kui sõjaline rezhiim katsub murda käesoleval nädalal kavatsetavat uut õlistreiki. Ayatollah Khomeini, Iraani kõrgeima usulise juhi ähvardus võiks olla hävitav löök shahh Mohammed Reva Pahvlasi valitsusele. Uus streik võiks tuua kaasa ka maailmaturul õlihinna tõusu: ka Kanadasse tuuakse sealt 18% riigi vajadusest.

Shahh on meeleolude kergendamiseks viimasel ajal vabastanud ligemale 3000 vangi.

Möödunud nädalalõpul puhkes uusi rahutusi mitmel pool Iraanis, kui riigi keskpanga töölised alustasid streiki, nõudes sõjalise valitsuse lõpetamist nädala jooksul. Pangaametnike streik on esimene osa üldstreigist, mida on organiseerinud muhameedlaste usuline juht ja National Front, peamine opositsiooni grupp shahhi ja tema lääne-maailma mõjude toomise vastu.

Toronto juutide keskuseks Kanadas

NEW YORK — Ühendriikide ajaleht „New York Times" mainib, et Torontost on kujunenud suur juutide keskus Kanadas, mida kinnitas ka Iisraeli peaministri Menachem Begini äsjane mitmepäevane viibimine Torontos. Ajaleht kinnitab, et Toronto on Põhja-Ameerika kosmopoliitsemaid keskusi, kuna Toronto tänavatel võib kauemat aega ringi jalutada ilma inglise keelt kuulmata. Ajalehes üteldakse, et Kanadas elab kogusummas 296.000 juuti, kelledest 125.000 on Torontos. Kui seni ajani oli juutide tsentrumiks **Montreal, kus veel** praegugi asuvad juutide suuremate organisatsioonide peakorterid, siis nüüd on juutide arv Montrealis vähenenud 120.000 inimesele. Kuna Quebeci separatistide võimule tulekuga on majanduslik olukord Quebecis muutunud ebakindlaks, siis on paari viimase aasta jooksul Quebecist lahkunud 15.000 juuti, suurem osa neist Montrealist.

Nalja

„Mul lihtsalt elus ei vea," kurdab vanem mees baaris sõbrale. „Kui ma abiellusin, siis tahtsin naisele truuks jääda, kuid ma ei saanud seda kuidagi. Nüüd tahaksin talle olla ebatruu, kuid jällegi ei saa . . .

°

„Karli, kas sa olid täna juba mingi heateo teinud?" küsib õpetaja.

„Jah, härra õpetaja, ma ässitasin oma koera ühe vana tädi peale, et ta kiiremini jookseks ja bussist maha ei jääks."

*

Mussolini, Hitler ja Stalin ajavad põrgus omavahel juttu teemal, missugune on olnud kõige ilusam silmapilk nende elus.

Mussolini: „Siis, kui mu leegionid marssisid Rooma tänavail."

Hitler: „Siis, kui minu käeviipe peale tuhanded tankid ründasid võidukalt maailma."

Stalin naeratades: „See kõik pole midagi! Ma ütlesin seltsimeestele ainult „Vaikust!" ja nad ei julgenud isegi terve aasta pärast minu surma suud avada."

*

Mees läheb advokaadi juurde ja teatab:

„Tahan lahutada oma naisest, kuna ta ööd läbi aina kolab möödа kõrtse ringi."

„Nii-siis parandamatu alkohoolik?" küsib advokaat.

„Ei, ta otsib mind."

°

Kindlustusagent teisele:

„Kinnita ise ka oma majakraam. Mõtle ainult nertskasukale, mille oma naisele kinkisid."

„See on juba kindlustatud. Kui eile öösel koju tulin ja riietekapi avasin, seisis kasukal valvur kõrval."